№ 2013 | 1853

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franko door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DINGSDAG, 6 DECEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 5 December.

In de zitting van Zaturdag heeft de Tweede Kamer hoofdstuk V ten einde gebragt.

Bij het art. 86, traktementen der hoogleeraren, heeft de heer van der Brugghen twee kurieuze redenen aangegeven, waarom hij zijn aangekondigd amendement niet voorstelt. Hij laat zulks 1°. in het belang van het gouvernement, opdat het zich bij eene numerieke afstemming geene illuzie make nopens de kracht van 's sprekers partij. Die kracht toch bestaat niet in het cijfer, maar in de zedelijke waarde in en buiten de Kamer; 2°. in het belang zijner vrienden, die wel eens zouden kunnen worden teleurgesteld met te Utrecht, in plaats van een Groenen, een Groninger professor benoemd te zien. — Die goede heer van der Brugghen is toch wel naïef. Wij beginnen waarlijk te gelooven dat hij het nooit van den heer Groen zal leeren, hoe men behendig gebruik maakt van woorden, om zijne gedachten te verheelen. De heer van der Brugghen bekleedt eene nuttige plaats in de Kamer.

Bij de VIIIe afdeeling (*kunsten en wetenschappen*) heeft de heer Hoekwater wijd en breed de belangen der Delftsche akademie besproken, vooral uit het oogpunt der industrie. Hij beklaagt zich, dat zij niet genoeg wordt gewaardeerd, dat zij sinds 1848 op losse schroeven is gezet, dat het tijd wordt haar bestaan te verzekeren. Hij verlangt dus dat zij *pro memorie* op de begrooting worde uitgetrokken.

De heer Thorbecke heeft de gelegenheid aangegrepen, om de gedachte van het vorig gouvernement ten aanzien van kunsten en wetenschappen te ontwikkelen. Vervolgens bespreekt hij de akademie van Delft. Hij wijst er op dat die akademie uit drie bestanddeelen bestaat. 1°. de *nijverheid*. Daarvoor is zij zeer geschikt en behoeft zij zelfs uitbreiding. 2°. de waterstaat. Deze zou gevoegelijk bij de militaire akademie passen. 3°. de opleiding van de O. I. ambtenaren. Het is een heterogeen bestanddeel, dat beter bij een der hooge scholen zou voegen.

Eindelijk onderzoekt spreker nog in het algemeen hetgeen door den heer Bosscha gezegd is omtrent de bedoelingen der vorige regering. Hij meent dat de regering de kunsten en wetenschappen moet begunstigen, niet betoorregten; al wat aan bijzondere vereenigingen kan worden overgelaten, moet door deze worden gedaan. Waar zij te kort schieten, steunt, helpt de regering. Maar er is ook eene weelde van hulp, welke de persoonlijke inspanning verlamt en doodt: dit moet worden voorkomen.

De heeren Dirks en Mackay komen op tegen de memorie van beantwoording, die beweert, dat de regering in het subsidieeren van kunsten en wetenschappen door de Kamer wordt bemoeilijkt. De heeren Wintgens, Schimmelpenninck v. d. Oye, Gevers, Baud en Rijk bespreken het nut der Delftsche akademie.

De heer Thorbecke verdedigt zijne zienswijze daaromtrent vooral tegen den heer Schimmelpenninck, die nog nader beweert, dat eene splitsing der vakken bij de akademie te Delft gelijk zou staan met de sloping der instelling. De heer van Hoëvell integendeel steunt den heer Thorbecke. Hij is, teregt, van meening dat de Oost-Indische ambtenaren beter op onze hoogescholen zouden kunnen worden gevormd.

De minister van Binnenlandsche Zaken geeft de stellige verzekering, dat het de bedoeling der regering niet is om de akademie van Delft op te heffen. Hij is overigens niet tot eene beslissing gekomen of die instelling niet eene wijziging behoort te ondergaan. Hij hoopt daaromtrent, in het volgend jaar, zoo het hem wederom gegeven is eene begrooting voor te dragen, tot een besluit te zijn gekomen, en dien ten gevolge een post op de begrooting te zullen kunnen brengen.

Bij art. 99 (onderhoud van historische gedenkteekenen) vestigt de heer van Lennep de aandacht der regering, 1°. op de vroegere woonplaats te Delft van prins Willem I. 2°. op de abdij van Egmond, waar de zerken der graven van Holland en Zeeland ten jare 1825 voor *f* 200 zijn verkocht; 3°. op de loterijzaal. Dit is zeer wel van den heer van Lennep en behoort tot zijne specialiteit. Maar bij de herinnering, dat het Instituut, dat »ook al opgeheven is," zich deze zaak had aangetrokken, waagt hij een stap op de politiek en begaat, wat men een bok noemt. Hij noemt de opheffing van het Instituut eene politicke feil, die nadeelig gewerkt heeft voor de partij, die haar had verlangd. 't Is volkomen juist gezien. Maar de heer Thorbecke antwoordt, dat het vorig gouvernement in zijne regeringsdaden alle persoonlijk belang buiten aanmerking, buiten berekening heeft gelaten, — en zich steeds slechts dit heeft afgevraagd, of zij nuttig en noodig waren voor het land.

Ten slotte is door den heer Sloet een amendement voorgedragen, om de premie op de visscherij op nieuw te verminderen. Dat amendement is ondersteund door de heeren Mackay en van Hoëvell, en door den minister bestreden. Het wordt met de meerderheid van ééne enkele stem verworpen.

Nadat de heeren Hugenholtz en Oosting hebben aangedrongen op de verbinding van Friesland met het telegraaf-net; en de minister beloofd heeft daaraan spoedig te zullen voldoen, is het geheele hoofdstuk met algemeene stemmen aangenomen.

Sinds Zaturdag jl. ziet het voorloopig verslag der Tweede Kamer over het voorstel der negen leden het licht. Met leedwezen hebben wij dat stuk doorbladerd, omdat wij daarin de blijkbaarste sporen van partijdige oordeelvelling op menige bladzijde ontmoeten. De meerderheid der 61 in de sektien aanwezige Kamerleden verwerpt het voorstel, 'tgeen op zich zelf reeds betreurenswaard is en zijn moet, dewijl zij, niet eens getracht heeft dit voorstel door een beter te vervangen. Maar er is nog iets ergers. Men kan bezwaren tegen elk voorstel, ook tegen het beste, hebben. Hij die ze heeft, is wel verpligt ze te doen gelden. Niemand kan dat misduiden. Maar iets anders is het bezwaren te hebben en denkbeeldige bezwaren te scheppen. Men behoeft slechts een oogslag op het verslag te werpen, om zich te overtuigen, dat in het onderzoek der sektien bij niet weinigen veel meer de partij-quæstie, dan de zaak, die er onderzocht werd, heeft gewogen. Men heeft zich niet ontzien in den aanvang van het 18 folio bladzijden lange verslag den voorstellers het verwijt naar het hoofd te slingeren, dat zij zich in deze aangelegenheid »*vooral, zoo niet uitsluitend*, door staatkundige beweegredenen hebben laten leiden; zoodat men hier *minder* aan eene *poging tot bevordering van algemeen welzijn*, dan *aan eene politieke demonstratie* te denken heeft." De 18 folio bladzijden staan volgeschreven, om aan deze beschuldiging eenigen schijn van waarheid te geven. 't Is een ondankbare arbeid, dien men ondernomen heeft, waarbij al de kunstgrepen der balie, in ruime mate te hulp geroepen, weinig gebaat hebben. Want wat toch heeft men bewezen?

Heeft men bewezen, dat de negen mannen in hun voorstel niets anders dan eene politieke demonstratie hebben voor oogen gehad? Niets minder dan dat. Integendeel, de 18 folio bladzijden bewijzen veeleer het omgekeerde, namelijk dat juist de bestrijders van het voorstel, in de quæstie, die ten naauwste in verband staat met het algemeen volkswelzijn, niets anders hebben gezien dan de politieke zijde, de mogelijkheid dat de voorstellers daardoor *populair* zullen worden. Dit te voorkomen hebben zij zoo noodzakelijk geacht, dat men daarop, met ter zijdeschuiving van alle volksbelang, vooral het oog heeft gehad. Dat is droevig vooral van de partij, die zich de behoudende noemt. Het is daarenboven nutteloos. Hetzij het voorstel aangenomen of verworpen wordt, het volk zal niet nalaten ten minste dankbaar te zijn voor de poging der negen-mannen. En wat men ook doen moge, het is onmogelijk, dat het gouvernement niet met een ander voorstel voor den dag komt, als men er in slagen mogt om het voorgedragene te verwerpen. Welnu, met dit verslag in de hand, zal men zelfs het voorstel, dat de regering zou noodig achten, moeten verwerpen. Hier heeft men niet noodig om het bewijs te leveren, dat partijzucht te ver is gegaan.

Wij zullen niet treden in eene wederlegging van het langdradige onhandige stuk, dat zelfs de handen der regering in de toekomst bindt, dat alle plaats veil heeft voor de tegenwerpingen, en slechts betrekkelijk weinig regelen gunt aan de verdediging. Wij bepalen ons het stuk morgen in zijn geheel mede te deelen door middel van een bijvoegsel. Zoodra het antwoord der voorstellers zal zijn ingekomen, zullen wij ook dat mededeelen, en onze lezers zullen alzoo in staat zijn gesteld, om hun oordeel onpartijdig op te maken.

De heer Dr Leemans heeft in de *Nieuwe Rott. Courant* van 1 Dec. (*Bijv Ing. St.*) een warm opstel geplaatst, zoo niet ter »verdediging" van zich zelven, dan toch ter »teregtwijzing" van ons en anderen, voor zoo ver wij een ongunstig oordeel geveld hebben over de, ook onder medewerking van Dr Leemans, tot stand gekomen Vereeniging van *het Metalen Kruis*. De heer Leemans verklaart zich gekrenkt, door den »ligtzinnigen toon" waarop wij, volgens hem, genoemde Vereeniging, benevens het herinneringsteeken, waarvan zij den naam draagt, ja »eenigermate ook de daden, die op dat teeken aanspraak deden erlangen", zouden besproken hebben. Wij eerbiedigen en deelen tot zekere hoogte het gevoel, dat aan Dr Leemans genoemd opstel in de pen gaf: wij meenen in vaderlandsliefde voor geene der vrijwillig of onvrijwillig uitgetrokkenen van de jaren 30 en 31 onder te doen; wij hebben duidelijk uitgedrukt, dat de herinnering van de »dapperheid onzer trouwen" ons dierbaar is — want dat wij geene gedenkzuil gesticht willen hebben voor de »nederlaag", die ten gevolge van »de werkeloosheid der mogendheden" haar onverdiende loon is geweest. Daarom willen wij sommige harde woorden van den heer Leemans niet aanhalen en als praktijk optie tegen de juistheid van zijn betoog hem voorwerpen. Maar wij mogen ons toch dien blaam niet laten welgevallen, dat wij »hetzij uit onkunde", »hetzij om andere (?) redenen", »op eene onverantwoordelijke wijze" het uitgereikt Metalen Kruis, met en benevens de daden, waarvan het de gedachtenis levendig houdt, zouden »miskend" hebben. Nergens blijkt uit ons artikel, dat deze beschuldiging den geringsten zweem van waarheid bevat; de heer Leemans doet dan ook geene enkele poging, om het uitgebragt verwijt met gronden te staven. Waar, in welke kolom, met welke woorden, hebben wij bewezen geene sympathie te hebben voor het Metalen Kruis als zoodanig? — Hebben wij »ligtzinnig", hebben wij niet met den vereischten eerbied gesproken over al diegenen, aan wie het Metalen Kruis ten deel viel, — men wijte het aan de form, waarin zich, twintig jaren na de uitreiking, plotseling de Metalen-Kruis-geestdrift openbaarde. Maar de daden, welke 't in herinnering brengt, de »dapperheid onzer trouwen" althans, hebben wij regt gedaan. Met die »daden" toch kan de heer Leemans niet op het oog hebben wat hij zelf »treurige gebeurtenissen" noemt, die wij zouden »opgerakeld en op elkander gestapeld" hebben. Want *deze* gebeurtenissen, *deze* daden, al zijn ze »treurig", al zegt men wrevelig, dat ze »opgerakeld en op elkander gestapeld zijn", *deze* daden zijn het niet, over wier miskenning de heer Leemans klagen kan, daar hij, met ze »treurig" te noemen, toegeeft, dat ze niet door ons uit de lucht gegrepen, maar integendeel, schoon dan door middel van »oprakeling", in het juiste licht geplaatst zijn. Ja, hadde de heer Leemans de waarheid *dier* daden met nog iets anders kunnen bestrijden, dan met over hunne *treurigheid* en *opstapeling* of *rakeling* te spreke — hij hadde zijn pleit gewonnen; en men zou weldoen de Vereeniging tot stand te brengen, tegen wier reaktionaire vruchten en eenigzins *meschuinen* aard wij thans de vrijheid genomen hebben te waarschuwen.

Dit brengt ons tot het protesteeren tegen een ander woord van den heer Leemans. Hij zegt dat wij der Vereeniging »booze oogmerken en verborgen nevenbedoelingen" toeschrijven. Waar dan toch? — waar vooral zou moeten blijken, dat we bij Dr Leemans zulke oogmerken onderstellen? Als er zich een beginsel in eene Vereeniging *nolens volens* uitspreekt, wil dat zeggen dat de leden zich de verwezenlijking van dit beginsel met vol bewustzijn ten *doel*, ten »oogmerk" hebben ge-

steld? Wij hebben op den natuurlijken gang der dingen gewezen, wij hebben aangetoond, *niet* dat iemand eenig »boos oogmerk" onder het voorwendsel der Vereeniging verstoken had, maar dat het levensbeginsel zelf der Vereeniging vruchten zou kunnen afwerpen, die velen leden, en inzonderheid mannen van het charakter en de zienswijze van Dr Leemans niet smaken zouden. De heer Leemans zegt dat, onder de oprigting van dergelijke korporatie, de belangrijke zamenwerking met Zuid-Nederlanders op het gemeenschappelijk nationaal gebied der Nederlandsche letteren en wetenschap niet lijden zal. Is het den heer Leemans onbekend, dat het Letterkundig Kongres dit jaar de vlag reeds heeft moeten strijken voor het kleingeestig provincialisme, waarvan de *no-popery*-drift zich bediend heeft om de pas aangeknoopte banden tusschen Noord en Zuid allengskens weder los te maken? — En op het gebied der Nederlandsche wetenschap en van de Nederlandsche nationaliteit in den breeden en goeden zin, is alle vereeniging van Hollandsche elementen *tegenover* Brabantsche en Vlaamsche, gelijk ook omgekeerd, kleingeestig provincialisme.

Reeds is het algemeen Nederlandsch Woordenboek door dat zelfde no-poperistiesch provincialisme een vol jaar teruggezet; en wie weet, of het uitgesteld Kongres geen afgesteld Kongres zal blijken? Men moet gelijktijdige gebeurtenissen noodwendig in verband met elkaâr beschouwen — anders loopt men gevaar eene geheel verkeerde balans op te maken, en zonder het te weten *hier* dubbel te verliezen, wat dáár niet enkel gewonnen wordt. 1853: April-beweging; geen Kongres; ergerlijkheden ter Letterkundige vergadering te Leiden; verwijdering van den gezant bij de Septemberfeesten (*die dateeren van vroeger*); oprigting van *Het Metalen Kruis*: is het toeval, dat deze feiten, wier kleuren sterk op elkander trekken, zijn zamengevallen? Was de Vereeniging reeds verleden jaar ontworpen — welnu, dan moest men, wanneer ze van dit jaar eene verkeerde beteekenis krijgen zou, dit jaar zich van de verwezenlijking des ontwerps onthouden.

De heer Leemans heeft een twijfel, of wij de gunstige kenschetsing van zijne individualiteit wel in ernst gemeend hebben. Die twijfel doet ons leed. Wij moeten de misschien al te vrijmoedige verklaring afleggen, dat we niet weten wat voordeel er voor ons in gelegen zou zijn gunstig over Dr Leemans te spreken, indien wij ongunstig over hem dachten. Is onze opregtheid en het afzijn van elk belang in deze hem geen waarborg: welnu, hij raadplege het logiesch verband en de rhetoriesche eischen der uitdrukkingen, welke, bij de tegenstelling van Dr Leemans met andere oprigters van *Metalen-Kruis*-vereenigingen, geene opvatting afwijkend van de letter onzer beoordeeling toelaten. Maar, al hebben wij zoo goede gedachten van den man, die, naar zijne eigene getuigenis, »meermaal ook openlijk" heeft doen »blijken" van zijne »beginselen op het staatkundige en kerkelijke terrein", daarom mogen wij toch niet, gelijk verlangd wordt, eene zoo buitensporige waarde aan zijne meeningen hechten, dat wij iets, hetwelk ons afkeurenswaardig in beginsel en noodlottig in de gevolgen toeschijnt, zouden moeten loven, alleen om de »toetreding" van den heer Leemans. De heer Leemans, de konstitutioneele man, zal, bij nadenken, zelfs geene zoo *sacro-sancta* souvereiniteit aan zijne opiniën toeschrijven. En toch »*zijne* toetreding, *zijne* medewerking moest een waarborg zijn tegen al die schrikbeelden, die zich voor onze verbeelding zamendringen," zegt de geachte geleerde. Nog eens — wij vormen ons geen *schrikbeelden*, waartegen de heer Leemans een waarborg geven kan. Wij hebben alleen op *gevaren* en *nadeelen* gewezen, die de heer Leemans, ten spijt van zijn »scherpen blik", niet scheen te bemerken.

Op de niet al te gelukkig geslaagde woordspeling, waarin de heer Leemans getuigt, dat hij ons »meerdere ingenomenheid met kruisen" toeschreef — moeten wij aanmerken dat er *kruisen en kruisen* zijn; maar dat ons de vereeuwiging van den strijd tusschen de twee groote afdeelingen van de schoone Borgondische kreits, de vereeuwiging van het verloren gaan, voor de roemrijke dynastie van Oranje-Nassau, van de schoone Zuid-Nederlandsche Provinciën een van de grootste *kruisen* is, waarmeê ons nationaal gevoel kan geslagen worden.

Wij spreken van *vereeuwiging*. Niet, dat wij de Vereeniging van *het Metalen Kruis* het vermogen toeschrijven die vereeuwiging uit te werken: men zie, hoe de heer Leemans heden reeds spreekt over de gebeurtenis van 18 Junij, *die zoo veel langer geleden is*: maar de heer Leemans kondigt de oprigting aan van een »*monument* in de hoofdstad des rijks, ten jare 1856; om het aandenken aan het [metalen] kruis duurzaam te bewaren voor het nageslacht."

Sic itur ad astra, zoo bereiden de metalen-kruisvaarders zich nu reeds de onsterfelijkheid: en dan willen zij nog den schijn aannemen, dat zich geen wezenlijker beginsel in *het Metalen Kruis* uitspreekt, dan het verlangen om »aangename" en »nuttige" bijeenkomsten te houden met mede uitgetrokkenen; dan meenen zij te kunnen verzekeren, dat men bij de Metalen-Kruisfeesten niet vervallen *zal* in tooneelen, als die ter Maatschappij van Letterkunde eenige leden de feestzaal hebben doen verlaten!

Hier komt alles op neêr: Wil men miskennen de eigenaardigheid van onzen tijdgeest, die, alom, politiesch verdeelde stammen hereenigt op het vreedzaam gebied van het hoogere nationale leven in letteren en wetenschap — zal Noord-Nederland het begonnen werk staken, het verkeer met de Belgen afbreken — en vreest het, met de meerdere intellektueele krachten, die het doorgaans zich zelf toeschrijft, den ultramontaanschen ijver van Snellaert (!) en Blommaert (!), het Jezuïtismus van Van Kerkhoven (!) en Michiel Van der Voort (!), de sluwe listigheid (!) van Prov. David en de kwezelarij (!) van Bormans, de autoriteits-vergoding van Zetternam, of Consciences vriendschap voor wijlen den Aartsbisschop van Breslau, — rigt dan Metalen-Kruis- en tiendaagsche-veldtogt- en van Speyk- en Hobein- en Van-Leuven-Vereenigingen op, zooveel u goeddunkt; sticht het voorgenomen Monument, en plaatst er de portretten op van al die de »vuige Belgen" bevochten hebben. Maar zijt gij niet reaktionair, beschouwt gij den strijd met België als eene episode, die met meer en minder roem heeft moeten doorgeworsteld worden, wilt ge niet altoos, ook nu weêr, achterstaan bij de Duitschers en Franschen (1) en Engelschen, waar met liefde en vuur en edelmoedigheid de stamgenooten zich verbinden, om gezamenlijk het gemeenschappelijk verleden te beoefenen, en daar nieuw voedsel op te doen ter versterking van het op vele punten belaagde en ondermijnde en ter verbastering neigende NATIONALE CHARAKTER — dan, in een bui van vrolijke herinneringen uit het kantonnementsleven.... een boek, tien boeken geschreven als gij wilt,.... maar geen publick Monument in de hoofdstad des Rijks opgerigt, een Monument, dat gij geen regt hebt der algemeene vereering op te dringen; dan geen publick patronaat gereklameerd voor eene Vereeniging, die zich alleen gezellig verkeer ten doel wil stellen.

(1) Het *Comité Flamand de France* beoogt bij voorbeeld bepaaldelijk de beoefening van de Vlaamsche elementen in *la Flandre maritime*, en sluit zich bij de Nederlandsche studiën aan.

Wij hebben dezer dagen onder de advertentiën van *de Tijd* opgemerkt het berigt van de goede ontvangst in 't Aloysius-gesticht der milde gift van *f* 100. Een ander onbekende weldoener heeft, blijkens eene advertentie, die heden plaats vindt, aan de arme kinderen van Aloysius verwarmende bouffantes gezonden. Met gretigheid maken wij van de gelegenheid gebruik, om deze stichting, die nog in hare wording is, aan de milddadigheid onzer geloofsgenooten aan te bevelen. Het Aloysius-gesticht is arm, zeer arm. En bij den duren tijd, dien wij beleven, valt het moeijelijk om aan het zestigtal verlatene kinderen, die daarin zijn opgenomen, het noodige te bezorgen. Wij hopen daarom, dat milddadige Katholieken zich mogen voelen opgewekt, om door milde bijdragen gedurende het wintersaizoen te helpen voorzien in de eerste levensbehoeften van dit zoo weldadig, als verdienstelijk gesticht, dat aller belangstelling in hooge mate verdient.

Wij deelen hieronder mede het vervolg en slot der schipbreuk van het aan den Kinderdijk te huis behoorende barkschip *J. C. J. van Speijk*. Zie ons Nommer 2011.

Den vijfden dag zagen wij weder eene rivier, liepen haar eenigen tijd langs en zagen aan de andere zijde eene boot. Dat gaf ons nieuwen moed, want die boot moest daar toch door menschen gebragt zijn. Sommigen hadden den moed reeds opgegeven en waren blijven liggen; doch de kapitein, de timmerman, de hofmeester twee anderen en ik besloten over het ijs te gaan; de eerste viel er in; dus dat ging niet. Toen besloten wij een vlot te maken; gelukkig vonden wij eenige stukken hout, bonden deze met onze halsdoeken aan elkander en gingen zóó één voor één, over de rivier naar die boot. Als de nood het hoogste is, dan is dikwerf redding nabij! Wie beschrijft onze vreugde: in die boot vonden wij een zak knolrapen, waarop wij als wilden aanvielen; bij verder onderzoek vond men nog twee brooden, een gezouten visch en een zakje uijen. Wij schreeuwden en riepen naar het andere volk; doch geen antwoord. Wij besloten hier te blijven en uit te rusten, maakten een bed van mos en bladeren, kroopen in die boot zoo digt mogelijk bij elkander, doch de koude belette ons te slapen. Ons lijden was echter nog niet ten einde; den volgenden dag waren de voeten van twee matrozen en een jongen bevroren. Twee dagen daarna kwamen de overige tien mannen weder bij ons, uitgehongerd en meest allen schier met bevroren handen en voeten; wij hadden nog een brood over, hetwelk onder hen verdeeld werd; loopen kon niemand meer; dus besloten wij maar om hier ons einde af te wachten. Om alle ongeregeldheden, moord of doodslag (in onze omstandigheden voor te komen, sloeg de kapitein voor, om elkander aan boomen te binden en ons alzoo te laten doodvriezen. Dit vond evenwel geen ingang. De goede God gaf spoedig uitkomst, onverwachts kwamen er menschen opdagen en scheen ons lijden, dat waarlijk onbeschrijfelijk en door geen woorden uit te drukken was, te zullen eindigen. De Russen zijn menschlievend; indien daarvoor nog bewijs noodig kon zijn, zij hebben het thans geleverd. Voor de ergste zieken maakten zij draagbaren en die nog maar iets kon voortkomen, moest mede. Bij die gelegenheid gevoelde ik, dat ik mijn linkerbeen niet meer kon gebruiken en ik moest tusschen twee Russen op één been voort; daarbij kwam dat het ijs nog al glad was en wij herhaaldelijk uitgleden; bij zoodanige gelegenheid verstuitte ik een mijner polsen.

Den 20sten Oktober, des avonds ten 8 ure, kwamen wij in een visschers dorp en werden zeer gastvrij ontvangen. Het zwarte brood en de gezouten visch (het gewone eten van den Rus) smaakten ons als het beste gastmaal; in een warme kamer was ons leger, uit eenige op den grond gelegde rendier-vellen bestaande. Den volgenden dag maakten wij dadelijk ons werk, om te zien op welke wijze naar Archangel te komen. Russisch verstonden wij geen van allen, doch door teekens en getallen te schrijven, kwamen wij met die visschers overeen, dat zij ons voor 230 zilveren Roebels (omstreeks *f* 450) met twee booten daarheen zouden brengen. Het dorp waar wij ons bevonden heette Quoita, op een afstand van omtrent 60 Duitsche mijlen van Archangel gelegen. Vier dagen echter moesten wij daar nog blijven, daar het te hard woei om met booten in zee te gaan. Eindelijk den 25sten Oktober vertrokken wij; in die vier dagen was mijn been iets beter geworden, doch van acht matrozen waren de voeten, door gebrek aan geneeskundige hulp, zoodanig verslimmerd, dat deze reeds begonnen te ontsteken.

Den eersten avond gingen wij aan strand, legden een groot vuur aan en gingen daar rondom zitten tot de dag aanbrak.

Den tweeden dag kwamen wij aan het dorp Goeda en den derden aan het dorp Myda, waar wij weder twee dagen moesten vertoeven door den harden wind. Mijn been, dacht ik, was weder in orde, zoodat ik den kapitein voorsloeg (nadat wij weder twee dagen gewacht hadden) om met twee man, die aan hunne beenen geen letsel hadden, naar Archangel te loopen. Dit vond ingang, zoodat wij ons, met twee Russen als gidsen, den volgenden morgen op weg begaven; doch hoe berouwde het ons! Moeijelijk begaanbaar strand; soms tot aan de knieën in het water; dan berg op, dan berg af; dan door bosschen, dan over rivieren, als wanneer de gidsen boomen kapten om er over te leggen. Des avonds kwamen wij weder onder dak; doch toen ik rustte begon mijn been mij weder erg pijn te doen en dacht ik niet den volgenden dag te zullen kunnen loopen. Dien volgenden dag echter, zeide de kapitein: »den stuurman achterlaten doen wij niet; dus moed gevat! gij moet met ons mede." Ik ging dan ook; maar wat ik dien dag heb uitgestaan, is onbegrijpelijk. Het was of al mijne spieren in het been verstijfd waren; elke voetstap dien ik deed had ik het wel uit willen schreeuwen van de pijn. Hierbij kwam nog een harde regen, zoodat wij allen 's avonds God dankten, dat wij onder dak kwamen; ik was geheel uitgeput en kon op zijn best liggen, veel minder loopen; met den kapitein en de overigen was het even zoo gesteld. Den daarop volgenden dag namen wij weder eene boot aan en kwamen gelukkig den 31 Okt. 's namiddags ten 1 ure te Sollebollo aan. Zeer goed werden wij door den agent en den Hollandschen konsul ontvangen. Wij kregen dadelijk een logement en kleedingstukken. Drie dagen later kwamen de booten met de zieken aan en ook deze werden onmiddellijk verzorgd; doch door de lange reis waren reeds van drie matrozen en den jongen de teenen afgerot.

Onmiddellijk kwamen er doktoren bij, die dadelijk aan drie man en den jongen den halven voet afzetten. Bovendien liggen in het hospitaal nog acht man, die misschien hunne voeten zullen verliezen."

Ziedaar het verhaal, zooals het ongeveer uit de pen des zeemans vloeide, die deelgenoot is geweest van deze schrikkelijke gevaren en rampen. Het slot van den brief loopt over bijzonderheden, betreffende de wijze waarop de equipage denkt herwaarts te komen en over de groote onkosten die de reis in dit jaargetijde moet na zich slepen, doch die wij gemeend hebben voegzaam te kunnen achterwege laten.

Woensdag den 7 dezer, des morgens ten 10 ure, zal er in de kerk op het Begijnhof alhier, eene plegtige zielemis worden opgedragen voor de overledene werkende leden, weldoeners van en voor alle begravenen door het *Genootschap van Barmhartigheid*. Wij maken gaarne van deze gelegenheid gebruik om andermaal dit heilzaam genootschap in de belangstelling van onze vrienden aan te bevelen.

Men schrijft ons uit Hilversum, dd. 2 December: Heden heeft alhier de aanbesteding plaats gehad van het vergrooten der R. K. Kerk en het bouwen van een nieuwen voorgevel met toren, welke werken zijn aange-

[...]omen door den heer J. Westers, aannemer te Soest, [v]oor de somma van *f* 36500.

Bij de plaatselijke cholera-kommissie alhier zijn op 3 December aangegeven 1 lijder en 1 overleden.

Bij de plaatselijke kommissie van geneeskundig toevoorzigt te Rotterdam, is op 3 December aangegeven: 1 lijder, 1 overleden.

In het kiesdistrikt Assen is tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gekozen de heer Mr. L. graaf van Heiden Reinestein met 486 van de 712 uitgebragte geldige stemmen.

ROTTERDAM, 4 Dec. De loterij van dameshand werken enz., onlangs alhier gehouden ten voordeele der arme cholera-lijders en hunne nagelaten betrekkingen heeft de aanzienlijke som van *f* 10,000 opgebragt, welke som ter dispositie der kommissie zal gesteld worden.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 4 December. Aangaande de Oostersche quæstie blijft men steeds naar het behoud van den vrede uitzien, terwijl de berigten voortdurend van nieuwe vijandelijkheden spreken.

De *Moniteur* deelt den tekst mede van de officieële aanspraak door den generaal Baraguay d'Hilliers bij zijne ontvangst aan het hof van Konstantinopel tot den Sultan gehouden. De woordelijke inhoud van dit stuk komt overeen met de fragmenten, die er bereids van in omloop waren. Er wordt in gezegd, dat Frankrijk, gelijk de Keizer zulks heeft te kennen gegeven, den vrede wil, zonder dat het echter vreest voor den oorlog, maar dat het dien vrede alleen verlangt op voorwaarde, dat de onafhankelijkheid en zelfstandigheid van het Ottomanische Rijk ongeschonden zal bewaard blijven.

Deze verklaring van den generaal behelst niets anders dan eene herhaling van hetgeen sedert maanden door de diplomatie is gezegd, en verspreidt weinig licht over de bedoelingen van het keizerlijk gouvernement. Het ontgaat ook de aandacht niet dat het antwoord van den Sultan niet is opgenomen in den *Moniteur*.

Men verzekert dat de Porte het laatste ontwerp van schikking aangeboden door den Engelschen gezant heeft verworpen. Dit ontwerp was niets anders dan een soort van bemiddeling tusschen de eerste Weener Nota en de daarin door den Sultan gemaakte wijzigingen.

— De Aartsbisschop van Parijs heeft na het lezen van het mandement van den Aartsbisschop van Freiburg, dien prelaat een brief gezonden, waarin hij de verzekering geeft van zijne bewondering en sympathie.

— De Keizer heeft een dekreet uitgevaardigd, waarbij de vrijstelling der scheepsvaartregten, toegepast op schepen, beladen met graan en meel, verlengd wordt tot 31 Julij 1854.

MADRID, 27 November. In de zitting van den senaat op heden, die slechts door 138 senatoren werd bijgewoond, is men overgegaan tot de benoeming van de kommissie, belast met het opstellen van het rapport betreffende de mededeeling van het gouvernement nopens de quæstie der spoorwegen. Van de zeven daartoe gekozen leden, behooren vijf tot de oppozitie en de twee overige tot de ministerieele partij.

Men verwacht dus, dat het rapport niet gunstig voor de regering zal luiden.

In de de zitting der Cortes op heden is de zaak verder behandeld van den afgevaardigde Gonzalo Moron, die wegens beleediging van een kommissaris van policie zich in hechtenis bevindt. Het besluit ten deze is gunstig geweest voor genoemden afgevaardigde, en de kamer heeft bepaald, dat zijne veroordeeling in strijd is met de voorregten van afgevaardigde.

— Men spreekt van de benoeming van een aantal nieuwe senatoren.

Bij het indienen van de begrooting aan de Cortes, heeft de regering authorisatie gevraagd om voorloopig en in afwachting van de aanneming, de belastingen op den voorgestelden voet te blijven heffen.

ENGELAND.

LONDEN, 4 Dec. In den *Times* leest men dat de Turken den 25 Nov. van Kalafat ongeveer 12 mijlen verder naar Krajowa zijn voortgerukt en een legerkamp voor 1000 man hebben aangelegd. Zoowel stroom op als afwaarts zijn er aanzienlijke Turksche legerafdeelingen over den Donau gepasseerd. Ook hebben de Turken een burg geslagen tusschen het eiland Moknan en Britschuk. Aan de Aziatische grenzen moeten de Turken wederom eenig voordeel behaald hebben.

— Een Russisch blad, de *Satelliet* genaamd, deelt mede, dat Rusland zijne oorlogstoebereidselen met de grootste kracht voortzet en dat het binnen zes weken volkomen in staat zal zijn, om aanvallenderwijs te handelen; de oorlog zou alzoo in het meest ongunstige saizoen voortgezet worden.

— De geschillen tusschen de arbeiders en hunne meesters te Preston blijven steeds voortduren. De fabriekanten hebben in verschillende meetings de uitnoodiging aan de werklieden, om op de oude voorwaarden naar de werkplaatsen terug te keeren, herhaald, en velen hunner schijnen daartoe genegen; doch terstond daarop besluit men in door de leiders der werklieden aangelegde vergaderingen, om de staking van het werk vol te houden, Te Wigan daarentegen is deze zaak zoo goed als geschikt, en er zijn ter naauwernood nog 200 werklieden, die den arbeid in de kolenmijnen niet hebben hervat. Ongelukkigerwijze kan men dit niet zeggen van de spinnerijen, daar zijn nog 4000 arbeiders zonder werk.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 3 December. De gezamenlijke geestelijken van het deeknaat Hersel hebben dezer dagen een adres van overeenstemming den Hw. Aartsbisschop van Freiburg gezonden, waarin eene behartigenswaardigen wenk wordt gegeven door de aanhaling van het begin eens briefs van den H. Cyprianus (Epist. XXV. ed. Migne, Paris 1844) betreffende de tijden die voor onze Kerk zijn wedergekeerd.

— Nassau, 28 Nov. In den loop dezer week werden nog twee leden van het bisschoppelijk Ordinariaat te Limburg wegens de hun en hunnen Hw. Bisschop te laste gelegde misdaad, der »betuiging" voor het kriminneel geregtshof te Wiesbaden ten verhoore gedagvaard. Onder de gansche bevolking heeft die gebeurtenis zeer veel ontevredenheid veroorzaakt.

— Baden, 29 Nov. Ondanks de ordonnantie van het ministerie, om geene verdere gevangennemingen te bewerkstelligen, ter zake van het kerkkonflikt, gebeuren die echter nog. Ambtman Metsgez te Staufen heeft twee geestelijken, die verleden Zondag den herderlijken brief hebben voorgelezen, naar de gevangenis van Freiburg doen transporteeren, welke gevangenis gewoonlijk door vagebonden en misdadigers bevolkt is. De zieke pastoor Esscher zit in hetzelfde kachot, waar onlangs een moordenaar, alvorens onthoofd te worden, was opgesloten. Nooit, niet zelfs bij die gelegenheid is de gevangenis zoo zorgvuldig bewaakt geworden, dan thans Burger heeft bevolen dat niemand des avonds zich op het plein voor de gevangenis mag vertoonen, en slechts eenigen mogen het in den loop des dags overgaan. — De genoemde ambtman heeft verleden Zondag, nadat de kapellaan van St. Frutpert wegens de voorlezing van den herderlijken brief was gevangen genomen, den pastoor, die hem des namiddags voorlas, 300 fl. boete opgelegd. Het schijnt thans dat de Badensche bureaukratie zich er op toelegt om groote geldsommen bijeen te schrapen. Alzoo heeft ook de ambtman te Meersburg al de geestelijken, die den herderlijken brief hebben voorgelezen met *f* 300 gestraft en bevolen, dat telkens bij elke oproeping van deelneming voor onze bedrukte H. Kerk, de schuldigen met geldboeten zullen gestraft worden.

— Van den Badenschen rijnoever. Den te Karlsruhe en Freiburg als groote misdadigers beschouwde gevangenen kappellanen is te kennen gegeven dat zij op verzoek tegen eene dadelijk te betalen boete zouden worden vrij gelaten, waartoo echter de belanghebbende niet zijn overgegaan. Op het, door het ministerie aan den Aartsbisschop gerigte schrijven, om het christelijk onderwijs en de godsdienst-oefeningen in de tuchthuizen geene schorsing te laten ondergaan, is geantwoord dat de daarmede belaste geestelijken gevangen waren, en bij het tegenwoordig gebrek aan geestelijken geene tot dat einde beschikbaar waren.

In de binnenlandsche dagbladen vindt men van niets anders gewag gemaakt dan van de Oostersche zaken; 't is indedaad grappig als men de als kokinje gerekte artikelen over het Oosten in de laatste nommers van de door den minister-direkteur Weitzel ingegeven *Karlsruher Zeitung* leest, een blad dat alle gemeenten- en 's landsbureaux zich moeten aanschaffen en niets dan landelijke verordeningen als anderzins behelst. De buitenlandsche bladen worden aan de grenzen naauwkeurig onderzocht en naar het oordeel der ambtenaren òf afgewezen òf toegelaten. Men paait intusschen het volk met allerhande sprookjes, strekkende om het rustig te doen blijven; maar het is niet dwaas genoeg er aan geloof te hechten, en dagelijks bespeurt men hoe diep gekrenkt het zich voelt door ontboezemingen die zich lucht geven als deze: »Men wil den Katholicken hunne Godsdienst ontnemen, men wil hunne kerken sluiten, hunne kinderen Evangeliesch maken." 't Is vreemd dat men zich ook in de stellige hoop ziet teleur gesteld dat vele Katholieken gereformeerd zouden worden. Zelfs de »geëxkommuniceerden" schijnen zich tot dien overgang nog niet rijp te voelen. Onder de geruchten die zekerlijk de ministerieele partij niet heeft verzonnen behoort, dat ll. Vrijdag (25 Nov.) te Freiburg verspreid gerucht, namelijk dat het ministerie besloten had tot eene schikking te komen en de gevangenen vrij te laten. Van 10 uur 's ochtends tot 8 uur 's avonds stroomde ten gevolge daarvan een volksmassa, waaronder vele met bloemruikers, naar de gevangenis, en schoon door de policie uit elkander gedreven, verzamelde het volk zich telkens weder. Het gewenschte berigt werd niet bevestigd, maar daarentegen ontving men den volgenden dag eene tijding van Karlsruhe, meldende dat de Eerw. Paters Jezuiten voorloopig te Freiburg mogten blijven.

— Men schrijft verder dat een Aartsbisschoppelijke Deken, namelijk die van Engen aan de Aartsbisschoppelijke Curie zou verklaard hebben, dat hij zonder onderteekening van den heer Burger den herderlijken brief niet zou voorlezen; het antwoord van den Aartsbisschop (die thans eigenhandig alles onderteekent) luidt dat de heer Deken van Engen van zijn ambt ontslagen en bereids een ander in zijne plaats benoemd was.

De geestelijken van het kapittel Höhgau hebben den Hoogw. Aartsbisschop ook een adres gezonden.

— De *Deutsche Volkshalle* van heden, Nommer 278 is wederom in beslag genomen en wel wegens het plaatsen van een berigt des heeren Lukas Strauss te Unkel, waarbij hij zich bereid verklaart, de liefdegiften ten dienste der Badensche geestelijken in ontvang te nemen.

In Nommer 132 van 14 Junij ll. der *Deutsche Volkshalle* was een uit het Triersche gedagteekend artikel geplaatst, waarin het bestuur eene ongeoorloofde berisping der ordonnantien van de koninklijke regering te Trier zag. Ten gevolge daarvan werd de verantwoordelijke redakteur Dr. Eckerling tot 50 thaler geldboete veroordeeld en dat vonnis in beroep bekrachtigd.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 5 December.

OVERLEDEN (1 Dec.): J. Köhler, 57 j. - D. van Bruggen, 57 j. - A. Lind, 8 m. — (2 Dec.): C. A. van Baerle, 43 j. - Het Kind van van Eede, 8 m.

HANDELSBERIGTEN.

DELFT, 3 Dec. De prijzen der Kaas zijn heden geweest *f* 16 a 18,50 de 100 Ned. ℔ en werden verkocht 8 stapels of 1855 Ned. ℔.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 5 Dec. Tarwe, Rogge, Garst en Haver zonder handel.

Boekweit *f* 7 hooger: 125 ℔ Holsteinsche *f* 280; 122 ℔ Rijn *f* 270; 120, 121 ℔ Vriessche *f* 270, *f* 273.

Op 9 vaten Olie in Sept. en Oct. 67½ £. *Raapolie* op 6/w. *f* 38¾, Vliegend *f* 37½; 1°. Mei ek. *f* 39, ¼; Sept. *f* 38; Oct. *f* 38; ¼; Nov. *f* 38¼. *Lijnolie* op 6/w. *f* 31; Vliegend *f* 29¾. *Hennepolie* op 6/w. *f* 38; Vliegend *f* 37.

LONDEN, 3 Dec. SUIKER. *Ruwe* matig gevraagd. Zeilende zijn verkocht eene lading wit Bahia tot 25 s. 6 d. vrij van schade, alsmede 1876 kisten Havana N°. 14¼ tot 24 s. *Geraffineerd.* Tot betere prijzen is Crushed zeer gezocht.

KOFFIJ. Native Ceylon blijft geregeld gevraagd tot 47 a 47 s. 6 d. vror goed ord. Plantage soorten goed prijshoudend.

SPECERIJEN. *Notenmuskaat.* Goed te plaatsen tot staande prijzen. — *Foelij* met meerdere aftrek.

RIJST zeer vast. Zeilende Aracan tot 13 a 13 s. 6 d. gezocht.

FRUITEN zeer stil en sterk aangeboden.

TALK hooger betaald. Petersburger 56 s. 9 d. a 57 s.

GRAANMARKT. *Tarwe* met weinig handel. *Garst* stil. *Haver* 6 d. lager.

VEEMARKT. Hierin was zeer weinig omzet bij onveranderde prijzen.

BOTER overvloedig ter markt en beperkte vraag. Fijne Vriessche 102 a 106 s., mindere 88 a 98 s., Zwolsche 94 a 98 s. — KAAS lager afgegeven. Edammer 46 a 54 s.; Goudsche 42 a 52 s.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 4 Dec. Belg. leen. 2½ pc. 53¼, 1840, 1842 4½ pc. 96, 1852, —; Spanje 1—3 pc. 21 7/16; Binnenl. 3 pc. 41¼, Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 80⅜.

PARIJS, 3 Dec. Fransche 3 pc. 74,75; id. 4½ pc. 100,25; Bank-Aktien 2890,—; Belg. 1840/42, 5 pc. —; 4½ pc. 95¾; 2½ pc. —; Napels 5 pc. 105,50; Spanje 1—3 pc. 22; Buitenl. 3 pc. 46; Binnenl. 3 pc. 42; Holl. 2½ pc. —; Piemont 5 pc. 95,—; Portugal 4 pc. —; Romeinen 5 pc. —; Rusland 4½ pc. 96; Metall. 5 pc. —.

LONDEN, 3 Dec. Cons. kont. 94⅞ a 95; op tijd 94⅞ a 95; Braz. 97 a 99; 1829/39 97 a 99; 1852 — a —; Den. 3 pc. 81 a 83; 5 pc. 102 a 104; Ecuad. 5 a 5½; Gren. 19½ a 20½; Uitgest. 7⅝ a 7⅞; Mexiko Nieuwe 24¼ a 25; Peru 4½ pc. N. 71 a 73; Uitgest. 50 a 51; Rusl. 1822 5 pc. 111 a 113; (N.) 4½ pc. 98 a 99; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 40¾ a 41¼; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 22 a 22⅛; 3 pc. 45¾ a 46¼; Coup. cert. 5¼ a 5½; Passive 4¾ a 5, Holl. 2½ pc. 64 a —; id. 4 pc. 95 a 95½; Venez. 31 a 33; Uitg. 13 a 14; Wissel op Amst. *f* 11.14½; 3/m. 11.16¼; Grieken 1824 — a —.

WEENEN, 3 Dec. Met. 5 pc. 93⅛; Bank-Aktien 1356; Loten fl. 250 —; Wissel op Londen 11.18; Zilver 15½.

BERLIJN, 3 Dec. Pruissen 3½ pc. 91; Loten —; Rusland Stiegl. 4 pc. 92¼; Pools. 4 pc. 85½; Loten fl. 500 88¼; Oost. Met. 5 pc. 90½; Amsterdam zigt 142⅛; id. 2/m. 141⅝.

HAMBURG, 3 Dec. Rusl. Cert. 101; Den. 3 pc. 79; 5 pc. 96¼; Oostenrijk Met. 5 pc. 91; Spanje 1—3 pc. 20⅛; Binnenl. 3 pCt. 38; Mexiko 18¾.

FRANKFORT, 3 Dec. Met. 5 pc. 79; A 5 pc. 78¾; 1852 5 pc. 79; 2½ pc. 41¼; Bank-Aktien 1342; Badensche Loten fl. 50, 69½; id. fl. 35, 39⅜; Darmst. Loten fl. 50 101½; id. fl. 25 31⅝; Nassausche fl. 25, 29; Sardinische —; Holl. 2½ pc. 61; id. 4 pc. 95¼; Spanje 1—3 pc. 21 3/16; Binnenl. 40¾.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

Fonds		3 DEC. 4½ u. gebl.	5 DEC. 4 u.		gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. a 2½ pCt.		61¼	$61\frac{5}{16}$ a	61⅜	$61\frac{5}{16}$
Dito Dito	3	73⅜	73½	73⅝	
Dito Dito	4	$92\frac{3}{16}$	92½	92⅝	92½
O. I. Leening 1844	4				
Amortis. Syndic.	3½				
Handel-Maatschappij	4½				
Aand. Rijn-Spoorweg					
Aand. Holl. S. M.					
Obligatiën					
BELGIE, Obligatiën 1844	5				
Cert. bij de Belg. Bank	2½				
Dito bij Rotsch. en Volksy			50⅞		
FRANKRIJK, Obligatiën	3				
SPANJE Nieuwe	1	$21\frac{1}{16}$	21⅛	21¼	
Dito	3	45½	45⅝		
Dito Binnenl. à 6/m.		41¼	$41\frac{3}{16}$	$41\frac{5}{16}$	
Coup. Bewijzen		$5\frac{7}{16}$	$5\frac{7}{16}$		
Amortisable Schuld					
PORTUGAL te Londen	5	$36\frac{5}{16}$	$36\frac{7}{16}$	36⅝	36½
Dito uitgestelde					
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	103¼	103⅛	104	
Dito Dito 1828 en 1829		102¼	102½		
Cert. bij d°. 1831 en 1833			94½		
Dito	4½				
Dito bij *Hope*	4	89	88⅛		
Dito bij *Stieglitz en C°.*			87¾		
Dito bij id. 5de Serie	4	87½			
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Cert. van dito			63½	63⅝	
POLEN, Certifikaten	4		82		
Dito Aand. à fl. 500					
Dito met Lot. 300					
AMERIKA, Bank-Actiën					
PRUISSEN, Aand. met Lot, R. 50					
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	76	76	$76\frac{3}{16}$	
Dito 1852					
Dito 1847	2½	39⅛	39¾		
Dito 1851	2½	39⅛	39¼		
Dito 1849	5	93¼	90⅞	91	
Ween. Bank bij *Goll en C°.*					
Dito	4				
Letter B	5	90¾	90½	91	
Aand. met Loting fl. 500					
Nieuwe dito	250				
NAPELS, Cert. *Lam en Bouwer*	5 pCt	98⅜			
BRAZILIE te Londen 1824	5				
Dito Leening 1843	5				
PERU	4½				
MEXICO Nieuwe	3	23	$23\frac{3}{16}$	23¼	
VENEZUELA à £ 100	3½				
GRENADA à £ 100	2	$20\frac{1}{16}$			
Dito Uitgestelde		$7\frac{5}{16}$	$7\frac{5}{16}$	8⅛	
ECUADOR à £ 100		3⅜			

Mexiko onbepaalde 22½, ¼, ⅛; Venezuela uitgestelde 13⅝.

Bij tamelijk veel affaire in Hollandsche, Spaansche, Portugeesche, Russische en Mexikaansche fondsen, was de stemming over het geheel gunstiger.

Koers van het Geld: Beleening 3½ pCt, Prolongatie 4 pCt. Diskonto 3 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* 55½	Livorno	2/m.	*f* 38⅝
»	zigt	» 56	Napels		» 82
Bordeaux	2/m.	» 55	Petersburg		» 1.86
»	½/m.	» 55⅝	Weenen	6/w.	» 30
Madrid	3/m.	» 242	Augsburg	»	» 35⅜
Cadix	»	» 242	Frankfort	»	» 98¾
Seville	»	» 239	Hamburg	2/m.	» 35
Bilbao	»	» 240	»	zigt	» $35\frac{5}{16}$
Lissabon	»	» 40¾	Londen	2/m.	» 11,55
Porto	»	» 40¾	»	zigt	» 11,65
Genua	2/m.	» 45½	Rotterdam		» ⅛

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	*f* 25,30	a —	Pruissische	*f* 34⅝	a —
Napelsche	—,—	,, —	Spaansche	—,—	,, —
Div. in £St.	11,60	,, —	Hamb. Russ.	37	,, —
Eng. Russen	—,—	,, —	Russ. in Z. R.	37⅛	,, —
Fransche	55¼	,, —	,, Pap. ,,	—	,, —
Belgische	55¼	,, —	Pools. in Fl.	27⅛	,, —

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

HELVOET, 4 Dec., J. C. Viersema, Duiveland, Padang, v. Brouwershaven.

UITGEZEILD:

TEXEL, 4 Dec., P. Franken, de Goede Verwachting, Saramacca. — H. Scholtens, Bjoumenta, Livorno. — J. H. Leeuw, Cornelia, Gibraltar enz.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den 1. Sept. op 18° Z. Br. 75° O. L. : Neptunus, kapt. Schuuf..., v. Batavia n. Amsterdam. — Den 25 Sept., op 8° 58' Z. Br. en 21° 38' W. L.: De ..., kapt. v. ..., van Hartlepool naar Batavia.

Den 25en November op 49° 22' N. Br. en 5° 20' W. L.: H. Willebrordus, kapt. de Boer, v. Shields n. Singapore.

CARGA-LIJSTEN.

ROTTERDAM.

BATAVIA, H. Vincentius van Paulo, Leeflang, 538 b. Rijst, Bos, van Maaren en Comp.; 31 vtjs. Specerijen, Lutz en van Langeveldt; 13 k. Notenmuskaat, 5 k. Foeli, 41 m. Kaneel, W. Bunge en Comp.; 3 k. Olie, Vlierboom en Suermondt; 451 k. Lakwerken Grempré, Molliere en Comp.; 17 k. Kleederen, N. Ros; 374 sch. Tin, N. H. M.; 720 b. Bindrottingen, 456 z. Rijst; J. H. van Gent te Schiedam; 75, 1 50/2 legg. Arak, J. Melchers, te dito. 123 kranj Suiker, Fraissinet en van Haak, te Amsterdam; 20 patjoja, 64 k. Cochenille, J. C. Brandt en Zoon te dito; 592 kranj. en kann. Suiker, 139 fard. Cassia Vera, 6 k. Boeken, 1 k. Brandspuitslangen, Order.

BATAVIA, Ternate, Cars Tzn. 2570 b. Koffij. 1985 kann. Suiker, 590 sch. Tin, 511 b. Bindr., N. H. M.; 74 kol. Chineesche Goederen, Thorman en Comp.; 20 k. Galnoten, H. van Rijckevorsel.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Kapt. Catz Tzn., van Batavia in Helvoet binnen, rapporteert, den 16en Oktober op 9° 26' N. Br. en 22° 51' W. L. gepraaid te hebben, het schip Wilhelmina, kapt. van der Zweep v. Rotterdam n. Batavia.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 5 December in lading naar:

Manheim	A. Bauduin, Urania.
Ludwighaven, Manheim & Heilbron	J. B. Banlein, Delphin.
Rijnhoogte.	KEULEN 3 Dec. 2 vt. 10½ dm.

ADVERTENTIEN.

(3509) Op den 1en December 1853 verloste te Alkmaar voorspoedig van eene welgeschapene *DOCHTER*, mijn geliefde Echtgenoote JACOBA CORNELIA OLDENBURG.

F. M. AGHINA.

(3513) Na tijdig voorzien te zijn van de laatste H. H. Sacramenten, overleed heden tot diepe droefheid van mij en hare betrekkingen, mijne geliefde Echtgenoote HELENA WEKENBURG. Zij bereikte den ouderdom van 40 jaren, mij uit eenen gelukkigen Echt van bijna 10 jaren, vier nog jonge kinderen nalatende.

GRONINGEN, 29 November 1853.

H. A. PAGENKAMP, Meubelmaker.

(3516) Den 3 December 1853 overleed te Oldenzaal, voorzien van de H. Sacramenten, de Wel-Edele Heer Mr. LAMBERTUS JOANNES ANTONIUS NIEUWENHUIS, Oud-Kantonregter aldaar, in den ouderdom van 76 jaren.

(3517) Den onbekenden weldoener, die heden de arme kinderen in het Aloysius-Gesticht, ieder een schoone roode Bouvante voor hun *St. Nicolaas* heeft gezonden, wordt door deze advertentie van de ontvangst berigt en innig dank gezegd.

P. J. HESSEVELD.

AANBESTEDING.

Het KERKBESTUUR der R. C. Gemeente te *Langel* bij *Grave*, is voornemens, onder nadere goedkeuring op Dingsdag den 20 December 1853, des voormiddags ten Elf ure bij GERARDUS VAN ASTEN te *Langel*, in het openbaar aan te besteden:

Het Slopen der Oude en het Bouwen eener Nieuwe Kerk met Toren.

De bestekken liggen ter lezing in de navolgende Logementen als: te Grave, bij de Erven SCHONENBERG; te Ravenstein, bij L. BERBEN; te Boxmeer, bij P. J RONGE; te 's Bosch, bij CHEVALIER; te Nijmegen, bij de Wed. TH. ARIENS; te Utrecht, bij de Wed. GERRIT DE GROOT; en te Langel, bij GERARDUS VAN ASTEN alwaar ook de teekeningen kunnen bezigtigd worden.

De aanwijzing in loco zal geschieden daags voor de aanbesteding door den Architect GERARDUS VAN VOGELPOEL van Utrecht. De bestekken zijn op franco aanvrage tegen betaling van *f* 1,25 verkrijgbaar bij de Weduwe J. R. VAN DIBBEN te Grave. (3511)

Let Wel.

(3514) In eene stille gezonde plaats in *Zuid-Holland*, wordt aan Ouders en Voogden, voor een matigen prijs gelegenheid aangeboden, tot het plaatsen, van een, of twee **JONGE JUFVROUWEN**, in een klein fatsoenlijk huisgezin, om grondig in het huishouden en in alle vrouwelijke handwerken onderwezen te worden, er bestaat ook gelegenheid om in verdere wetenschappen onderrigt te genieten. Adres Lett. P. P. bij den Boekhandelaar A. M. VAN DYK te Delft.

LIJDERS

die aan de zoo treurige als hoogst onaangename kwaal lijdende zijn, bestaande in het ONGEVOELIG AFLOOPEN VAN HET WATER, kunnen hiervan geheel geholpen worden. Tot nadere inlichting kan men zich met franco brieven aanmelden onder Lett. P. aan het Bureau dezer Courant.

(3515)

(3479) Bij Gebr. VERHOEVEN te 's Bosch, zijn ter handen en bij hunne gewone Correspondenten verkrijgbaar:

P. MARTINI SCHMITT.

EPITOME THEOLOGIAE MORAL...

STI. ALPHI. MARIAE DE LIGUORIO,

vol. 8°. I—XXIII, 530 pag.

Sti. THOMAE AQUINATIS, D. A.

De veritate Cathae. fidei contra Gentil...

seu Summa Philosophica.

2 vol. 8°. . . . .

R. P. LEONARDI LESSII S. J.

DIVINARUM PERFECTIONUM CO... DIARIA EXPOSITIO, ad mentem elevandam, et ... exitandos, 288 pag. 18°. . . . .

CASUS CONSCIENTIAE

de mandato olim Emin. S. R. E. Card. LAMBERTINI, S. D. N. Papae Benedicti XIV, propositi ac ... Cum indice locupletissimo.

Nova editio, 4 vol. 13°. . . . . .

PONTIFICALE ROMANUM,

Clementis VIII et Urbani VIII jussa editum

3 vol. 8°. . . . .

CAEREMONIALE EPISCOPORU...

Benedicti Papae XIV Jussa editum et auctum

vol. gr. in. 12°. . . . .

MAGNIFICENCES DE L'EUCHARI...

ou l'Eucharistie considérée dans tout son ens... au point de vue théologique, philosophique, ... et moral; par l'abbé P. A. TORQUAIS, 12°. 1... 352 pages . . . .

ART DE SE TRANQUILLISER

DANS TOUS LES ÉVÉNEMENTS DE LA V...

par le R. P. A. A. DE SARASA S. J. 12°. 232 pages

JUAN DONOSO CORTÈS,

par CH. DE MONTALEMBERT.

Panégyrique du B. Fourier,

par le R. P. LACORDAIRE.

SAINTE THEODOSIE

par l'abbé PH. GERBET, vol. 8°, de 84 pages *f*

HISTOIRE DE NOTRE DAME DE LA SALETT...

d'après les documents authentiques publiés jusqu... jour, ornée de 3 planches, 2 vol. 18°.

L'ECHO DE LA SAINTE MONTA...

visitée par la Mère de Dieu, ou un Mois de ... dans la société des petits Bergers de la Salette ... à Mgr. l'Évêque de Nantes, vol. 12°. 336 pages *f*

Le Prêtre et le Médecin

devant le Société, par P. J. C. DE BREYNE, vol. 12° *f*

LE PROTESTANTISME comparé avec le ... tholicisme dans ses rapports avec la civilisation ... péenne; par J. BALMES, 2 vol. 8°. 3e édition *f*

ALMANACH PITTORESQUE pour 1854

DE BETRACHTING

DER GEESTELIJKE VOLMAAKTHEID.

Hulpmiddelen om zich tot de geestelijke volmaaktheid op te wekken, dezelve te vermeerderen en te behouden. Uit het Latijn, vol. 32° *f*

Hetzelfde werkje in het Fransch en Latijn. *f*

En komt heden bij dezelfde Boekdrukkers van de pers:

MIJNE UREN MET MARIA,

of beweegredenen van betrouwen op de Allerheiligste Maagd; door H. LEBON, naar het Fransch, vol. 32° *f*

MIJNE UREN MET JESUS;

door denzelven. *Tweeden vermeerderden druk.* *f*

DE H. COMMUNIE IS MIJN LEVEN

door denzelven. *Derde Druk* . . . . *f* 0,80

Ter perse om nog voor Nieuwjaar te verschijnen:

VOLLEDIG HANDBOEK DER ALGEMEENE GESCHIEDENIS ... door J. MOLLERUS ... Tweede ...

(*) In de vorige Advertentien abusievelijk ad 25 cents ... vermeld ... worden.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.

Bijvoegsel behoorende bij *de Tijd* van Woensdag, 6 December 1853.

VOORSTEL VAN NEGEN LEDEN TOT AFSCHAFFING VAN HET TONNEGELD EN VAN DEN ACCIJNS OP HET GESLAGT.

Voorloopig Verslag.

Naar aanleiding van het den 19den November jl. door de Kamer genomen besluit, heeft weinige dagen later in hare Afdeelingen het nader onderzoek plaats gehad van het Voorstel van negen leden tot afschaffing van den accijns op het geslagt en van het tonnegeld der zeeschepen. Te dier gelegenheid zijn 61 leden der Kamer in de Afdeelingen tegenwoordig geweest, waaronder zich acht der onderteekenaren van het voorstel bevonden. Eenigen dezer laatsten hebben echter aan de plaats gehad hebbende overweging geen deel genomen, maar verklaard zich voor te behouden, om bij het schriftelijk antwoord, dat later van de zijde der voorstellers zal uitgaan, hun gevoelen omtrent de tegen het voorstel geopperde bedenkingen en bezwaren te doen kennen. Door de overige aanwezige leden is hoofdzakelijk het volgende in het midden gebragt.

§ 1. Vóór men tot de waardering der mindere of meerdere aannemelijkheid van het voorstel zelf overging, heeft men in drie der Afdeelingen zich over de strekking daarvan uitgelaten. Vele leden hebben dáár de aanmerking niet kunnen terughouden, dat het voorstel, zoo als het is gedaan, het vermoeden wettigt, dat de voorstellers zich bij dezen hunnen stap vooral, zoo niet uitsluitend, door staatkundige beweegredenen hebben laten leiden; zoodat men hier minder aan eene poging tot bevordering van het algemeen welzijn, dan aan eene politieke demonstratie te denken hebbe. Onder de onderteekenaren van het voorstel treft men toch twee der laatst afgetredene Ministers aan, en van dezen is er een, die door zijne medewerking daartoe in tegenspraak schijnt te komen met de overtuiging, door hem tijdens zijn bewind zoo dikwijls en met zoo veel nadruk ontwikkeld. De brief, waarbij het voorstel werd ingezonden, is, tegen de in dergelijke gevallen gevolgde gewoonte aan, slechts door één der voorstellers onderteekend, en wel door hem, die gewoonlijk als het hoofd van het vorig Ministerie werd aangemerkt. Al de overige voorstellers hebben zich als voorstanders der beginselen van het laatst afgetreden Bewind doen kennen. Waarom, vroeg men, hebben de voorstellers, zoo werkelijk alleen vermindering van den druk der belastingen door hen beoogd werd, aan hunne poging daartoe zulk een eenzijdig karakter gegeven, en niet getracht daarvoor de medewerking ook van eenige leden van andere staatkundige gevoelens te erlangen? Is het thans niet, alsof men op nieuw een twistappel in de Kamer wil werpen en tevens het vertrouwen in de tegenwoordige Regering wil ondermijnen? De aard van het voorstel zelf en de daarvoor aangevoerde beweegredenen, schijnen tot eene bevestigende beantwoording der laatste vraag te moeten leiden. Daarbij wordt immers op den voorgrond gesteld, dat de Regering uit den tegenwoordigen finantiëlen toestand des Lands aanleiding had behooren te nemen, om tot vermindering van belastingen over te gaan en daardoor den druk, uit de tegenwoordige duurte van levensmiddelen geboren, te lenigen; waaruit moet volgen, dat die Regering, door in dezen werkeloos te blijven, of zich tot de indiening van het wets ontwerp omtrent de vermindering der invoerregten op granen en sommige andere levensbehoeften te bepalen, een harer duurste pligten heeft verzaakt.

§ 2. In al de Afdeelingen werd de vraag gesteld, of het in het algemeen raadzaam zij, dat een voorstel tot afschaffing van belastingen uitga van de Tweede Kamer. Die vraag werd door vele leden ontkennend beantwoord. Men gaf daarbij gaarne toe, dat het regt van initiatief, bij de artt. 110 en 111 der Grondwet aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal toegekend, geheel onbeperkt is en zich dus evenzeer tot wijziging in het belastingstelsel, als tot alle andere onderwerpen van wetgeving kan uitstrekken. Maar niet elk gebruik eener bestaande bevoegdheid is raadzaam te achten. In allen gevalle scheen ook uit dit oogpunt groot bezwaar te bestaan tegen een voorstel als het tegenwoordige, volgens hetwelk niet de afschaffing van eenige opcenten, niet deze of gene verbetering in eene belastingwet, maar de geheele afschaffing van twee belastingen tegelijk, zonder eenig æquivalent, zou plaats hebben en nog daarenboven door de opheffing van gemeente opcenten op eenen rijksaccijns, aanmerkelijke stoornis in de finantiële huishouding van een aantal gemeenten zou worden gebragt. Wierd zulk een van leden der Kamer uitgegaan voorstel door hare meerderheid aangenomen, er zou een hoogst gevaarlijk antecedent worden gesteld, waarvan de verderfelijke gevolgen, bij het bestaan van vrije, regtstreeksche verkiezingen, niet zouden uitblijven. Elke afschaffing van belasting zonder æquivalent, is van zelve hoogst populair en lacht aan de kiesbevoegde staatsburgers toe, die niet allen op de hoogte zijn om de geldelijke behoeften van den Staat en de tot bestrijding daarvan voortdurend benoodigde middelen in hunnen geheelen omvang te overzien. Niets brengt de gemoederen ligter in beweging dan het voorspiegelen eener mogelijke vermindering van lasten. Wierd dus de aangeduide weg eenmaal ingeslagen, 's Rijks finantiën zouden op den duur aan het gevaar worden blootgesteld van aan zucht tot het verwerven van populariteit en tot het uitoefenen van invloed op aanstaande verkiezingen te worden opgeofferd. Oneindig verkieslijker was het, dat, zoo de staat der geldmiddelen eenige verligting van lasten toeliet, het voorstel daartoe van de zijde der Regering kwam. Langs dien weg zou ook het gevaar worden voorgekomen, dat, gelijk thans plaats vond, een voorstel van dezen aard ten ongepasten tijde aan de beoordeeling der Volksvertegenwoordiging wierd onderworpen; dat tegen het einde des jaars een greep wierd beproefd in het belastingstelsel en geheel het finantieel stelsel van den Staat.

Verscheidene leden konden zich met deze beschouwing óf niet óf niet geheel vereenigen. Naar hunne overtuiging is de Tweede Kamer niet slechts bevoegd om voorstellen tot afschaffing van belastingen te doen, maar behoort het tot hare wezenlijkste pligten en voorregten, om, zoodra zij zulk eene afschaffing mogelijk en wenschelijk acht, daartoe het initiatief te nemen. Alleen die mogelijkheid en wenschelijkheid moesten in het tegenwoordig geval nog worden onderzocht. De vraag, of het raadzaam is, dat een voorstel van dezen aard uit den boezem der Kamer voortkomt, was door het besluit tot het in overweging nemen van het aanhangige reeds beslist. Al mogt het ook, gelijk sommigen dezer leden gaarne erkenden, in het algemeen verkieslijk zijn, dat een voorstel tot afschaffing van belasting uitging van de Regering, en al hadden zij dit dan ook in het tegenwoordig geval liever gezien, dan kon die Regering toch door het overnemen van het voorstel, zoo zij dit overigens goed en doeltreffend keurde, de nadeelige gevolgen van het uitgaan van het denkbeeld uit den boezem der Kamer geheel of grootendeels voorkomen. Anderen dezer leden merkten aan, dat het eenigermate in den aard der zaak ligt, dat een voorstel tot afschaffing van belasting steeds van de Kamer uitgaat, en dat de Regering niet dan ten gevolge van den aandrang der Volksvertegenwoordiging zich tot zoodanige afschaffing laat overhalen. Wat voorts het ontijdige van het voorstel betreft, gaf men van deze zijde te kennen, dat in den hoogen prijs, dien de levensmiddelen reeds hebben bereikt, en in den daaruit voortvloeijenden pligt om voor den toestand der bevolking gepaste zorg te dragen, een voldoende grond gelegen kan zijn, om op een tijdstip als het tegenwoordige eenig voorstel omtrent de bestaande belastingen te berde te brengen. Enkele leden voegden er bij, dat in hun oog die toestand der bevolking van zoodanigen aard is, dat er nood[illegible] het verminderen van den druk der belastingen, die den prijs der eerste levensbehoeften verhoogen. Zij zouden zeer hebben gewenscht, dat een *daartoe* strekkend voorstel van de Regering ware uitgegaan.

§ 3. Nog geheel afgezien van de meerdere of mindere waarde van het gedane voorstel, heeft men in de tweede plaats de vraag behandeld, of het in den tegenwoordigen toestand van Europa raadzaam zij, dat hier te lande tot eene blijvende vermindering van belastingen ten bedrage van meer dan zestien tonnen gouds worde overgegaan? Zeer vele leden hebben ook op die vraag geen toestemmend antwoord kunnen geven. Niemand, meenden zij, zal kunnen ontkennen, dat, ten gevolge van het ontbranden van den oorlog in het oosten van ons werelddeel, de staatkundige gezigteinder veel dreigender en duisterder is geworden dan in de laatste jaren het geval was. Al is het tooneel van dien oorlog verre van onze grenzen verwijderd, uit den eenmaal aangevangen strijd zouden ligt verwikkelingen kunnen ontstaan, waardoor onze thans bloeijende scheepvaart en handel aan gevaren werden blootgesteld; de opbrengst van sommige belastingen, bij die, welke met den beursprijs der schuldbrieven in verband staan, aanmerkelijk verminderd; ja eene onzer voornaamste bronnen van inkomsten, die namelijk uit de overzeesche bezittingen, tijdelijk gestopt wierd. Zelfs laat zich maar al te zeer de mogelijkheid denken, dat Nederland, ter handhaving zijner onzijdigheid, bescherming zijner handelsvloot of beveiliging tegen aanranding van buiten tot krachtige maatregelen van voorzorg gedrongen wierd. Men wees daarbij inzonderheid op de gesteldheid van naburige rijken; op de wapeningen en verdedigingsmaatregelen, die men in sommige daarvan reeds sedert eenigen tijd oorbaar heeft geacht, en op de noodzakelijkheid, die vroeger of later voor Nederland, ook ten gevolge zijner ligging, zou kunnen geboren worden, om het voorbeeld dezer laatste nabuurstaten te volgen. Aan de voorstellers zelven schijnt zoo iets voor de oogen te hebben gezweefd, daar zij op bladzz. 6 en 7 hunner Memorie van Toelichting, gewagen van onvoorziene rampen, die het Vaderland zouden kunnen treffen en van de mogelijkheid, dat dit Vaderland in oorlog gewikkeld wierd. Geenszins echter kan men het hun toegeven, dat, vermits in de schatkist meer dan toereikende sommen aanwezig zijn om in *den eersten nood* te voorzien, die mogelijke, ofschoon gelukkig nog verwijderde gevaren niet van het brengen eener aanmerkelijke vermindering in onze gewone staatsinkomsten behooren af te schrikken. Want, behalve dat de hier bedoelde geldsommen nu reeds meerendeels eene zeer nuttige bestemming hebben, heeft de ondervinding van vroegere jaren maar al te zeer geleerd, dat, als eenmaal ten gevolge van oorlogsgebeurtenissen buitengewone behoeften ontstaan, het niet uitsluitend op voorziening in den eersten nood aankomt, maar ook daarop, dat niet later, bij het voortduren van eenen noodlottigen staat van zaken, de geldmiddelen in verwarring geraken. In allen gevalle schijnt, naar het oordeel der meerderheid, de staatkundige toestand van Europa op dit oogenblik de meest mogelijke omzigtigheid omtrent het behoud van de tegenwoordige hulpbronnen der schatkist aan te raden.

Door eenige andere leden werd hiertegen aangevoerd; dat de staatkundige gesteldheid van Europa wel veel onzekers aanbood, maar toch reeds een minder dreigend aanzien vertoonde dan voor eenigen tijd; dat de gevaren, die men als mogelijk voorstelde, gelukkig nog verre verwijderd schenen; en dat, ook indien onverhoopt een meer algemeene oorlog mogt ontstaan, Nederland zijne onzijdigheid wel zou kunnen handhaven. Was dit laatste het geval, onze handel en scheepvaart zouden onder onze neutrale vlag overgroote voordeelen kunnen genieten. Doch hoe dit ook zijn mogt, zoo tot geene verligting van de lasten des volks kon worden overgegaan, dan wanneer van geene zijde hoegenaamd eenige moeijelijkheid of tegenspoed meer te vreezen ware, zou daarvan wel nimmer iets komen. Men behoorde niet door overdrevene zorg voor de toekomst de behoeften van het oogenblik uit het oog te verliezen. Wierd onverhoopt Nederland later tot maatregelen van voorzorg of wapeningen gedwongen, dan zou in de daardoor ontstane behoeften toch door buitengewone middelen, zoo als geldleeningen of tijdelijke heffingen, moeten worden voorzien. Sommigen voegden er bij, dat, als men bij de beoordeeling van het tegenwoordig vraagstuk het oog naar het buitenland wendde, men niet over het hoofd moest zien, wat thans in naburige Staten, zoo als Frankrijk en België, even als vroeger in Engeland, werd gedaan, om verlaging van den prijs der voornaamste voedingsmiddelen des volks te weeg te brengen.

§ 4. Eene derde hoofdvraag heeft daarin bestaan, of de voorstellers te regt tot de in hunne Memorie van Toelichting aangeduide slotsom gekomen zijn, dat de tegenwoordige finantiëele toestand des Rijks toelaat, twee middelen voortdurend aan 's Rijks inkomsten te ontnemen. Die vraag heeft zich bij de plaats gehad hebbende overweging in meer dan één onderdeel gesplitst, hebbende men in de eerste plaats het oog gevestigd op de bijdragen uit de koloniale geldmiddelen, die in de laatste jare zoo aanmerkelijk hebben bijgedragen om evenwigt tusschen 's rijks ontvangsten en uitgaven te doen ontstaan en overschotten te doen geboren worden.

Vrij algemeen heeft men niet kunnen ontveinzen, wat omtrent dit belangrijk punt in de Memorie van Toelichting voorkomt, met bevreemding te hebben gelezen. Terwijl men vroeger, ook in van de Tweede Kamer uitgegane staatsstukken, de Oost-Indische baten steeds als onzeker en wisselvallig heeft voorgesteld, terwijl men vroeger zich telkenmale op het voorbeeld van het ongelukkige jaar 1848 beriep, toen die baten, in plaats van de vereischte 14½ millioen, naauwelijks de helft van dat cijfer bedroegen, worden thans deze bijdragen als onwankelbaar en naauwelijks voor vermindering vatbaar voorgesteld. De Memorie van Toelichting gaat, blijkens het gezegde op bladz. 4, uit van de onderstelling, dat over 1854 en volgende jaren telkens eene som van *f* 14,500,000 uit de kolonien aan de schatkist zal toevloeijen, behalve hetgeen aanvankelijk nog noodig zal zijn, om de kosten van herstel van het Indische muntwezen te bestrijden; en zulks terwijl diezelfde memorie op eene andere plaats herinnert, dat de koloniale baten gedurende de laatste twintig jaren gemiddeld niet meer dan *f* 11,486,959.34½ per jaar hebben bedragen.

Dat voorspiegelen van zulk eene ruime bijdrage uit de koloniale geldmiddelen gedurende de eerstvolgende jaren heeft te meer bevreemding moeten wekken, omdat van de zijde van sommigen der voorstellers vroeger werd beweerd, dat, ten gevolge van het hoog opdrijven van het koloniaal batig slot Nederlandsch Indië aan de geldelijke behoeften van het moederland werd opgeofferd, en dat men in deze onze overzeesche bezittingen zelfs de noodzakelijkste uitgaven achterwege liet, om slechts het eenmaal voor de gezamenlijke bijdragen vastgestelde cijfer van 14½ millioen te kunnen bereiken.

De bedoelde onderstelling strijdt nog daarenboven met de meermalen, ook van de zijde der Tweede Kamer, gepredikte leer, dat de toekomst onzer finantiën dan eerst behoorlijk verzekerd zou zijn, als men er in slaagde, om de begrootingen van inkomsten en uitgaven zoodanig in te rigten, dat zonder eenige bijdrage uit de overzeesche bezittingen — de *f* 9,800,000 uitgezonderd, die tot kwijting der renten ten laste dier bezittingen jaarlijks onder de middelen worden uitgetrokken, — evenwigt tusschen ontvangsten en uitgaven bestond. Thans daarentegen wordt voortdurend op geheel het zoogenaamde batig slot van *f* 4,700,000 en zelfs nog op meer gerekend, en is in de Memorie van Toelichting van eenige daarin te brengen vermindering geene sprake.

Zoo met het oog op dit een en ander de berekening, waarop het voorstel met opzigt tot de Indische baten steunt, reeds zeer gewaagd voorkwam, werd men in dit gevoelen versterkt door de opteling der onderscheidene omstandigheden, die, naar het oordeel van vele leden, zamenloopen, om te doen vreezen, dat voor het vervolg, in plaats van

vermeerdering, vermindering der koloniale baten te verwachten is. Hoofdzakelijk werd daarbij op de volgende punten gewezen:

a. De toenemende behoeften der Indische huishouding. Men voerde daarbij aan, dat, volgens alle deskundigen, indien de kultures op Java niet gestadig achteruit zullen gaan, eene aanmerkelijke vermeerdering van ambtenaren noodig is, die daarop toezigt houden; dat, bij de voortdurende onlusten op verscheidene punten van onze Indische bezittingen, onze krijgsmagt aldaar versterking behoeft; dat ook onze marine in die wateren, al ware het slechts ter meer krachtdadige beteugeling der zeerooverij, eene uitbreiding behoort te erlangen; dat men in Indië zich in den laatsten tijd genoopt heeft gezien, de dagloonen der inlanders, die voor de gouvernements-kultures arbeiden, aanmerkelijk te verhoogen; en dat daar buitendien een aantal noodzakelijke uitgaven te doen zijn, die in verband met de behoeften van het moederland te lang achterwege zijn gebleven.

b. De achteruitgang der voornaamste takken van cultuur, vooral ook van de koffijteelt. Men beweerde daarbij, dat de berigten omtrent den toestand dier teelt toenemend ongunstig luidden, zoo zelfs dat deskundigen van oordeel waren, dat in het vervolg niet meer op een jaarlijkschen oogst van een millioen pikols koffij te rekenen viel, maar ten allerhoogste het cijfer van 850,000 pikols zou kunnen worden bereikt. De oorzaken van dien achteruitgang waren, naar men meende, niet verre te zoeken. Zij lagen hoofdzakelijk daarin, dat, ten gevolge der herhaalde aanvallen op het cultuurstelsel in Nederlandsch Indië, dat stelsel niet meer met denzelfden ijver als te voren werd gehandhaafd, maar integendeel daaromtrent door sommige Indische ambtenaren groote slapheid en inschikkelijkheid werd aan den dag gelegd. Zoo moet het voorbeeld reeds hebben bestaan, dat in een der districten op Java de koffijpluk geheel achterwege is gebleven. Nu heeft men niet voorbijgezien, dat, volgens de Memorie van Toelichting, de winst op de producten slechts een ondergeschikt deel uitmaakt van de koloniale bijdragen en de inkomsten van onze Oost-Indische bezittingen eigenlijk voortvloeijen uit de daar geheven belastingen; maar, behalve dat het zich moeijelijk begrijpen laat, hoe de Indische bevolking tot de ruime opbrengst van belastingen in staat zal zijn als het cultuurstelsel kwijnt, is ook uit dezen hoofde voor de toekomst veeleer minder dan meer te verwachten. Reeds is de pacht op de bazaars uit de rij der Indische belastingen verdwenen, en daar het gevoelen toenemend ingang vindt, dat meer voor de Indische bevolking, minder voor het moederland behoort te worden gedaan, zou deze maatregel door andere soortgelijke gevolgd kunnen worden.

c. De meerdere kosten, die de voorziening van het Indische tekort vorderen zal, nu deze niet meer plaats zal kunnen hebben door het trekken van wissels op het Ministerie van Kolonien, maar daarvoor specie naar Java zal moeten worden verzonden. Men heeft de berekening gemaakt, dat alleen uit dezen hoofde de Indische baten jaarlijks met een bedrag van een millioen zouden kunnen verminderen. Daarbij werd de som, ter voorziening der Indische kassen jaarlijks benoodigd, geraamd op 6 millioen gulden. De overmaking van dat bedrag gaf vroeger een voordeel, ten gevolge van den koers van 95 pCt., waartegen de wissels werden uitgegeven, van . . . . . *f* 300,000.

Daarbij moet gerekend worden aan Indische renten à 6 pCt. voor den tijd van 10 maanden, gedurende welken de wissels liepen, eene tweede som van . . . . „ 300,000.

te zamen . *f* 600,000.

Daarentegen zal thans de uitzending van het gemelde bedrag in specie omstreeks 7 pCt. kosten, namelijk 3 pCt. aan assurantie, 1 pCt. aan vracht, 1½ pCt. aan kosten van afscheep en 1½ pCt. voor renten af 4 ten honderd voor de 4 maanden, dat het geld op reis is; maakt . . . . „ 420,000.

En dus in het geheel . . *f* 1,020,000.

d. De mogelijke vermindering der marktprijzen van de voornaamste Oost-Indische gouvernements-produkten, de koffij en de suiker. Het is waar, de voorstellers koesteren de vrees niet, dat die prijsvermindering, zoo zij al plaats vindt, aanzienlijk en algemeen zal zijn, en beroepen zich daarbij op de alom sterk toenemende consumtie. Maar het laat zich toch niet ontkennen, dat die consumtie afhankelijk is van de welvaart der bevolkingen, en indien deze werkelijk zoozeer door de duurte der eerste levensbehoeften worden gedrukt, en die duurte mogt aanhouden, zou ook het verbruik dezer koloniale produkten, al ware het dan slechts tijdelijk, aanmerkelijk kunnen afnemen en daaruit eene gevoelige prijsvermindering geboren worden. Ook hier staat het jaar 1848 als een waarschuwend voorbeeld daar:

e. De mogelijkheid, dat de Staat tot eene buitengewone zeer aanzienlijke uitgave ten behoeve van onze West-Indische koloniën gedwongen wierd. Men doelde daarbij op den toenemenden aandrang op de afschaffing der slavernij in onze koloniën; een aandrang, die, zoo daaraan toegegeven wierd, tot eene uitgave zou kunnen leiden van niet minder dan 22 millioen voor de schadeloosstelling der onteigende West-Indische planters.

Voegt men nu bij dit alles, dat de berekening omtrent hetgeen de Oost-Indische baten in 1854 meer dan 14½ millioen zullen opbrengen, zelfs zonder buitengewone omstandigheden, kan falen; dat daaruit dan een tekort voor het herstel van het Indische muntwezen zou ontstaan; en dat het allezins twijfelachtig voorkomt, of dat herstel wel eene operatie genoemd kon worden, die noodwendig over onderscheidene jaren moet worden verdeeld, dan scheen, naar het gevoelen der groote meerderheid, ook met het oog op de koloniale bijdragen, het oogenblik niet daar, om tot het brengen eener aanmerkelijke blijvende vermindering in de gewone staats-inkomsten over te gaan.

Eenige leden konden zich echter met dit gevoelen niet vereenigen. Zij gaven toe, dat men vroeger het vrij algemeen eens was, dat het doel, waarheen men bij het beheer onzer finantiën behoorde te streven, moest gelegen zijn in het verkrijgen van evenwigt tusschen 's rijks inkomsten en uitgaven, geheel onafhankelijk van het zoogenaamde koloniaal batig slot. Dat doel was thans, zoo niet geheel, dan toch grootendeels bereikt. Een zeer aanmerkelijk deel der *f* 4,700,000, waarop dit batig slot in de laatste jaren geraamd is, kon worden gemist. Wilde men op dit punt geheel konsequent handelen, dan zou men ook moeten volhouden, dat aan geene vermindering van belasting te denken valt, zoolang de *f* 9,800,000, die bij wijze van fiktie als Oost-Indische renten op de begrooting voorkomen, niet uit de gewone middelen, in plaats van uit de altijd onzekere koloniale bijdragen worden bestreden.

De onzekerheid dier bijdragen werd voorts, naar dit gevoelen, aanmerkelijk overdreven. Aan de optelling van allerlei omstandigheden, die eene vermindering daarvan moesten doen voorzien, kon ten minste menig meer gunstig uitzigt worden overgesteld. Zoo beweerde men, dat in Nederlandsch Indië, juist ten gevolge van de verhooging der dagloonen der inlanders, van de afschaffing der bazaarregten en van andere maatregelen van het Indisch Bewind, eene algemeene tevredenheid onder de bevolking en hare hoofden heerscht, die meer zekerheid aan den bestaanden staat van zaken gaf en van gunstigen invloed moest zijn op het mildelijk vloeijen der Indische hulpbronnen. Zoo al hier en daar de koffijteelt niet voorwaarts ging, was dit elders, bijv. op Sumatra, wel het geval. Er hadden op Java in de laatste jaren aanplantingen van koffijboonen op zeer groote schaal plaats gehad, hetgeen ten gevolge zou hebben, dat na eenigen tijd de oogsten van dit produkt weder aanmerkelijk zouden vermeerderen.

De marktprijs der koloniale producten is van zoo vele niet te voorziene omstandigheden afhankelijk, dat daaromtrent geene, op onbetwistbare gronden rustende berekening kan worden gemaakt; maar als men in het oog houdt, dat het algemeen verbruik dier waren, ook ten gevolge der verbetering van de middelen van gemeenschap, zeer is toegenomen; dat zij thans van hier naar streken van Duitschland en Polen verzonden worden, waar zij vroeger niet kwamen, en dat de bevolking van Australië, Californië en Zuid-Amerika in den laatsten tijd zoo zeer is toegenomen, mag men zich vleijen, dat de bedoelde prijzen zich op het tegenwoordig bedrag zullen staande houden.

Eindelijk voerde men van deze zijde nog aan, dat de bestrijders van het voorstel omstandigheden, die eene vermeerdering der koloniale bijdragen moesten doen voorzien, geheel buiten rekening hadden gelaten. Als zoodanig noemde men de besparing van vier, zoo geen vijf tonnen tonnen gouds op de kosten van vervoer en verkoop der Indische gouvernements-producten, die het gevolg moet zijn der met de Handel-Maatschappij gesloten overeenkomst. Tevens wees men er op, dat het herstel van het muntwezen weligt met veel mindere kosten en op meer afdoende wijze tot stand kon worden gebragt, dan volgens het daaromtrent aanhangige regerings-voorstel het geval zou zijn.

§ 5. Daar het voorstel ook gegrond is op de stelling, dat, geheel afgescheiden van de koloniale bijdragen, een gestadige vooruitgang in de staats-inkomsten plaats vindt, heeft het een vierde hoofdpunt van beschouwing uitgemaakt, of deze vooruitgang van dien aard is, dat men met volkomen gerustheid op den duur van twee der bestaande middelen kan afzien. Ook dit werd door zeer vele leden geenszins toegestemd.

Zij konden daarbij de opmerking niet terughouden, dat, hunnes inziens, de onderteekenaren van het voorstel in de Memorie van Toelichting zeer ten onregte aan den tegenwoordigen minister van Finantiën het verwijt rigten, dat deze bij het ontwerpen der Staatsbegrooting voor 1854 het bedrag der middelen uitermate laag, dat der waarschijnlijke uitgaven veel te hoog geraamd heeft. Het bewijs zou niet moeijelijk vallen, dat, ten minste wat de raming der middelen betreft, bij het opmaken der begrooting voor 1854 dezelfde beginselen zijn gevolgd, als bij het ontwerpen der onmiddellijke voorafgaande begrooting.

Ontwijfelbaar behoort het dan toch ook tot de goede beginselen van finantiëel beheer, dat de raming der middelen niet te hoog worde opgedreven, en de begrooting der uitgaven niet te laag gesteld. Gaat men af van dien nuttigen regel, stelt men de mogelijkheid ter zijde van den meer of min gevoeligen achteruitgang in de opbrengst der belastingen en van vermeerdering van uitgaven, uit buitengewone, niet geheel te voorziene omstandigheden geboren, dan opent men eene milde bron van teleurstelling en misrekening. Ook in dit opzigt is Nederlands finantiële geschi[edenis] in de laatste vijf en twintig jaren leerrijk geweest. [Het] behoort tot de oorzaken der tekorten van vroegere [ja]ren, dat men eensdeels de middelen te hoog raamde, ander[deels] de begrooting van uitgaven te laag stelde, of bij het op[ma]ken dier begrooting belangrijke posten wegliet.

En wat is er nu van den gestadigen vooruitgang in de [op]brengst der gewone middelen, waarvan de Memorie [van] Toel. gewag maakt? Wanneer men de daaromtrent vro[eger] medegedeelde staten raadpleegt, dan blijkt, dat in de [laat]ste twaalf jaren de opbrengst der belastingen is ons R[ijk] met uitsluiting van hetgeen niet als zoodanig kan wor[den] beschouwd, en dus ook van de inkomsten der domein[en] heeft bedragen:

in het dienstj.	1841	*f* 53,647,041.63	
„ „ „	1842	„ 53,775,304 00½	
„ „ „	1843	„ 53,413,018.84½	
„ „ „	1844	„ 54,642,121.11½	
			f 215,477,485
„ „ „	1845	*f* 54.623,787.78	
„ „ „	1846	„ 54,222,351.44	
„ „ „	1847	„ 54.076,556 65	
„ „ „	1848	„ 53,534,595.18	
			„ 216,457,291
„ „ „	1849	*f* 54,052 997.95	
„ „ „	1850	„ 55,593,580.44	
„ „ „	1851	„ 56,113,645.12½	
„ „ „	1852	„ 53,924,264.00	
			„ 221,684,487

Uit deze cijfers ziet men, dat, terwijl nog in 1842 de [op]brengst der belastingen klimmende was, in 1843 op e[ens] die opbrengst met meer dan drie tonnen gouds is vermi[n]derd; dat in 1844 de opbrengst weder aanmerkelijk ste[eg,] maar dat sedert, en wel van 1845 tot en met 1848, een [ge]stadige achteruitgang zich deed gevoelen. Van 1849 [tot] 1852 is men op nieuw jaarlijks vooruitgegaan, behalve [al]leen in het laatstgenoemde jaar. Daarbij moet wel in [het] oog worden gehouden, dat de in 1852 plaats gehad hebb[en]de vermindering niet enkel aan de afschaffing van d[en] accijns op het geslagt der varkens en schapen is te wijte[n,] maar dat over dat jaar de successieregten *f* 169,434.5[.] beneden de raming zijn gebleven. De slotsom moet dus w[ezen,] zijn, dat men niet met volkomene zekerheid van de o[p]brengst der belastingen in het eene jaar tot die in het vo[l]gende kan besluiten, en dat alleen blijvende vermeerderin[g] van inkomsten over een ruimer tijdperk bij de beoordeeli[ng] van een vraagstuk als het tegenwoordige in aanmerkin[g] komt.

Ziet men nu echter de boven medegedeelde cijfers no[g] eens in, dan blijkt, dat de gemiddelde jaarlijksche opbrengs[t] der belastingen bedragen heeft:

van 1841	tot en met	1844	*f* 53,870,000.	
„ 1845	„ „ „	1848	„ 54,114,000.	
„ 1849	„ „ „	1852	„ 55,421,000.	

In het tweede dezer vierjarige tijdperken bedroeg de[r]halve de toeneming der opbrengst, in betrekking tot het o[n]middellijk voorafgaand vierjarig tijdperk, slechts *f* 244,00[0] en dus niet meer dan *f* 61,000 's jaars; in het tijdperk va[n] 1849 tot 1852 *f* 1,307,000 en dus 's jaars slechts *f* 320,000. Er volgt daaruit, dat men, bij het behoud derzelfde belastin[gen] en bij de voortduring der gunstige omstandigheden, waarover men zich in de laatste jaren heeft mogen verheu[gen,] op niet meer rekenen kan dan op eenen jaarlijksche[n] vooruitgang van *f* 200,000 of *f* 250,000, dat is naauwelijk[s] ½ ten honderd van het totale bedrag; en dat het er dus, oo[k] als men de voordeeligste kansen in aanmerking neemt, zee[r] verre af is, dat de plotselinge vermindering van *f* 1.650,000, die, volgens het voorstel, in de opbrengst der middelen zo[u] worden gebragt, spoedig zal zijn aangevuld.

Maar kan men op de voortduring der bedoelde gunstig[e] omstandigheden met genoegzame zekerheid rekenen? Kan men dit met name doen wat het eerlang in te treden dienst[-] jaar 1854 betreft? Zeer vele leden meenden zulks op d[e] navolgende gronden ernstig te mogen betwijfelen.

a. De tegenwoordige duurte der levensmiddelen zal, indien zij blijft aanhouden, onvermijdelijk eenen nadeeligen invloed op de accijnsen in 1845 uitoefenen. Ook daarbij kan men zich op de ondervinding beroepen. In 1846, toen ten gevolge der aardappelenziekte de prijs der levensmiddelen aanmerkelijk steeg, bragten de accijnsen omstreeks een half millioen minder op dan in het onmiddellijk voorafgaande jaar en in het mede noodlottige jaar 1847, was die vermindering nog zeer veel gevoeliger, zoodat toen de opbrengst der accijnsen meer dan een millioen guldens bene[-] den die voor 1846 bleef. Bij de thans aanhangige Staatsbe[-] grooting over 1854 is de opbrengst der accijnsen geraam[d] op *f* 14,329 563,51, dit is op een cijfer, hetwelk dez[e] soort van belastingen in geheel het tijdperk tot aan 1850 nooit heeft opgeleverd, en zulks niettegenstaande thans de accijns op het geslagt der varkens en schapen is afgeschaft. Met zulke cijfers voor zich kan men de vraag herhalen, of de raming van 's Rijks middelen den naam verdient van uitermate laag te zijn, en of integendeel de Minister van Finantien, indien hij op drie voordeelige jaren afgaande, de raming hooger had opgedreven, niet de lessen der behoedzaamheid geheel uit het oog zou hebben verloren?

b. Al mogt ook, zoo als men hartelijk wenscht, het uitzigt van eene vermindering van de opbrengst der accijnsen

ten gevolge van de duurte der levensmiddelen zich niet verwezenlijken, dan zal die omstandigheid toch onvermijdelijk eene aanmerkelijke gaping in 's Rijks inkomsten doen ontstaan. Ten gevolge van het besluit des Konings van den 15den September 1853 (*Staatsblad* N°. 103), worden reeds sedert eenigen tijd de regten van invoer op granen en sommige andere levensbehoeften niet meer geheven. Wordt de wet, die tot bekrachtiging van dat besluit aan de Tweede Kamer is aangeboden, door de Staten-Generaal aangenomen, gelijk zich verwachten laat, dan zal de heffing der bedoelde invoerregten ook gedurende het grootste gedeelte van het toekomende jaar geschorst blijven. Te rekenen naar den invoer van granen, die in 1852 heeft plaats gehad, zou alleen uit dien hoofde de schatkist een verlies lijden van ruim vier tonnen gouds, welk verlies, doordien thans in het wets-ontwerp ook de rijst opgenomen is, tot een half millioen klimmen zal. Bij de aanneming der wet zal de schatkist toch gedurende meer dan een jaar deze bron van inkomst missen. De groote meerderheid der leden heeft zich verwonderd dat, terwijl in de Memorie van Toelichting tot het voorstel deze geheele maatregel zoo zeer op den voorgrond wordt gesteld, bij de berekeningen die dat stuk behelst, met geen enkel woord van deze stellig te verwachten vermindering in de opbrengst der regten van in- en uitvoer wordt gewag gemaakt.

c. Reeds vroeger is van de zijde der Kamer de aanmerking gemaakt, dat de staatkundige gebeurtenissen in Europa en de daardoor te weeg gebragte daling van den prijs der effekten gedurende het jaar 1854 van invloed zou kunnen zijn op de opbrengst van het successieregt. In de Memorie van Toelichting wordt deze vrees als ongegrond of overdreven voorgesteld, en beroept men zich daarbij op het voorbeeld van het rampspoedige jaar 1848, toen niettegenstaande de zeer aanmerkelijke daling der effekten, het successieregt nog vier tonnen gouds meer opbragt, dan thans voor 1854 voor dit onderwerp wordt geraamd. Men kan dit voorbeeld volstrekt niet als afdoende laten gelden. Het is bekend, dat eene bijzonder zeldzaam voorkomende omstandigheid tot de ruime opbrengst van het successieregt in 1848 veel heeft bijgedragen. Maar ook al had zoo iets niet bestaan, dan had nog de opbrengst van dit middel over het grootste gedeelte van het genoemde jaar zeer ruim kunnen zijn. Men herinnere zich, dat het successieregt eerst ongeveer zes maanden na het overlijden wordt betaald; dat de beursprijs der effekten tot in het laatst van Februarij 1848 zeer hoog was, en dat de nadeelige invloed der staatkundige gebeurtenissen op de opbrengst van dit middel zich dus eerst sedert Augustus 1848 heeft kunnen doen gevoelen. In het tegenwoordige geval heeft de daling der effekten reeds sedert Augustus of September 1853 een aanvang genomen. Zeker zal het wel zijn, en de reeds herinnerde ondervinding van 1852 heeft het op nieuw bewezen, dat de opbrengst van het successieregt van te veel toevallige omstandigheden afhankelijk is, om daarop met genoegzaam vertrouwen te kunnen rekenen. Waar het afschaffing van andere belastingen geldt, zal dus dit middel en de tijdelijke opbrengst daarvan wel niet bijzonder in aanmerking mogen komen.

d. Nog beweerde men, dat bij de waardering van de waarschijnlijke opbrengst der gewone middelen in 1854, de tegenwoordige staatkundige gesteldheid van Europa, waarvan reeds vroeger in dit verslag sprake is geweest, en de onzekerheid der koloniale baten niet uit het oog moesten worden verloren. De voordurende vooruitgang in de opbrengst der gewone middelen gedurende de laatste jaren moet ontwijfelbaar voor een goed deel toegeschreven worden aan de *directe* en *indirecte* voordeelen, die het moederland uit de Oost-Indische kolonien trekt. Mogten deze voordeelen, al ware het slechts tijdelijk falen, of, door welke omstandigheden ook aanmerkelijk verminderen; men zou eene zeer gevoelige daling in de opbrengst van sommige gewone middelen, zoo als invoerregten, registratie- en successieregten en dergelijke, te betreuren hebben. Nog eens moet men zich hier op de ondervinding van het jaar 1848 beroepen. Terwijl in 1847 de registratieregten *f* 3,134,623 hadden opgebragt, daalde de opbrengst van dat middel in het onrustige jaar 1848 tot *f* 2,798,746. In 1851 bereikte die opbrengst voor het eerst weder het cijfer van 1847.

Sommigen der leden, die zich meer gunstig voor het gedane voorstel gestemd toonden, gaven te kennen, dat zij het aan de voorstellers moesten overlaten, om in eene wederlegging der voorafgaande beschouwingen en berekeningen te treden. Alleen meenden zij met opzigt tot den vooruitgang in de opbrengst der middelen te moeten aanmerken, dat die vooruitgang zich ook over het thans loopende jaar op eene in het oog vallende wijze heeft doen gevoelen. Blijkens den maandelijkschen staat, die in de *Staats-Courant* van den 15 November jl. is opgenomen, hebben de gewone middelen over de tien eerste maanden van dit jaar omstreeks *f* 950,000 meer opgebragt dan over hetzelfde tijdvak van 1852, en is die vermeerdering vooral merkbaar ten aanzien van de accijnsen en indirekte belastingen.

Verscheidene leden voegden er bij, dat, als de finantieele toestand gunstig is, gelijk ontwijfelbaar tot nu toe hier te lande plaats vindt, de billijkheid en regtvaardigheid medebrengen, dat niet alle overschotten tot uitdelging van schuld worden aangewend, maar dat uit het bestaan dier overschotten aanleiding worde genomen tot vermindering van de lasten des volks. Zij achten het wenschelijk, dat ten dien aanzien een vast stelsel wierd aangenomen, zoodat bij het bestaan van een overschot wel altijd een aanzienlijk gedeelte tot amortisatie van schuld wierd besteed, maar dan toch tevens, in evenredigheid met het overige deel van het bestaande of te verwachten overschot, de belastingen wierden verminderd. Zelfs de oorsprong van een aanmerkelijk deel onzer staatsschuld wees er heen, om de lasten daarvan ook op den nakomeling te doen drukken. Sedert 1816 is die schuld ook daardoor zoo aanmerkelijk toegenomen, omdat zoo vele wegen, kanalen en andere groote werken zijn tot stand gebragt, die het levend geslacht als een rentegevend erfdeel aan volgende geslachten zal overlaten.

Tegen deze laatste denkbeelden werd aangevoerd, dat, ook wanneer men zich op zoodanig standpunt plaatste en grenzen aan het amortiseren van staatsschuld wilde stellen, het wegnemen van twee middelen, die gezamenlijk 16½ ton gouds ophrengen, nog niet eens was geregtvaardigd. Die op te heffen belastingen vertegenwoordigen namelijk, tegen eene rente van 4 pCt., een kapitaal van *f* 41,250,000, en daar het kapitaal der in de laatste jaren geamortiseerde schuld nog slechts 18½ millioen bedraagt, bestond er dus, volgens deze berekening, tegenover de af te schaffen belastingen een tekort van te amortiseren schulden van nagenoeg 23 millioen.

§ 6. In de zesde plaats is het gedane voorstel in verband beschouwd met de vermoedelijke staatsbehoeften zoowel voor 1854 als voor de volgende jaren en met de in de Memorie van Toelichting voorkomende stelling, dat de werkelijke uitgaven voor 1854 waarschijnlijk omstreeks twee millioen minder zullen bedragen dan het eindcijfer der Staatsbegrooting voor dat jaar, na de bijvoeging der posten voor de Roomsch-Katholieke Eeredienst, het subsidie voor den Rijn spoorweg en de kosten van het stoomgemaal op den Hollandschen IJssel.

Ook in deze gunstige verwachting verklaarden vele leden niet te kunnen deelen. Zij voerden aan, dat de voorstellers in hunne berekening over het hoofd hebben gezien, dat ook over 1854 uitgaven voor de voltooijing der droogmaking van het Haarlemmer-meer noodzakelijk zullen zijn, en dat welligt daarbij in dat jaar de kosten komen zullen van eenige werken van openbaar nut, waarvan sedert lang sprake is geweest, namelijk het uitwaterings-kanaal van Noordbrabant en het kanaal van Groningen naar Assen.

Zij deden verder opmerken, dat van de zijde der voorstellers niet gerekend is op den invloed, dien de duurte van levensmiddelen op onderscheidene takken der openbare dienst zal uitoefenen. Men gewaagde daarbij van de meerdere uitgaven, die waarschijnlijk voor de fourragien en de voeding der [illegible] zullen worden [illegible], van de buitengewone behoeften, die voor de Maatschappij van Weldadigheid kunnen ontstaan; van de mogelijkheid dat de op het IVde hoofdstuk der begrooting aangevraagde sommen voor de voeding der gevangenen niet genoegzaam zijn en van onderscheidene dergelijke uitgaven meer, die veeleer de noodzakelijkheid der aanbieding van supplementaire begrootingen doen voorzien dan aanmerkelijke besparing op de toe te stane uitgaven. Hierbij komt nog, dat niet slechts de levensmiddelen, maar ook de voornaamste materialen, zooals hout, ijzer, metselsteenen enz., zeer in prijs gestegen zijn, hetgeen de vrees wettigt, dat de meeste aanbestedingen tot hoogeren prijs zullen moeten worden gedaan.

Een en ander gold nog slechts den gewonen staat van zaken en de behoeften van het oogenblik. Maar hoe vele staatsbehoeften zijn er niet, die zich hoogst waarschijnlijk in het vervolg zullen opdoen en tot welker vervulling de thans bestaande middelen, al vloeiden die ook nog zoo rijkelijk, te naauwernood toereikend zullen zijn! Men denke slechts aan de meerdere uitgaven, die blijvend het gevolg zullen zijn van eene duurzame regeling van het onderwijs en het armbestuur; aan de mogelijkheid, dat, zelfs bij het behoud van vrede en rust, aan zee- en landmagt meer dan tot nu toe moet worden ten koste gelegd; aan de door alle deskundigen erkende noodzakelijkheid eener aanvulling der magazijnen van de Marine, en dergelijke meer.

Het tegenwoordig oogenblik schijnt, volgens sommigen, nog op eene andere invloedrijke omstandigheid te doelen, waarvan, indien de daaromtrent bestaande verwachtingen zich verwezenlijkten, de gevolgen voor het geldelijk vermogen van den Staat niet zouden uitblijven. Zijn wij namelijk inderdaad het tijdperk eener trapsgewijze vermindering der waarde van het geld ingetreden, dan zou, om van niets anders te spreken, blijvend een hooger cijfer voor dagloonen en materialen moeten worden betaald, en dus bij alle aanbestedingen en leveringen een meerder bedrag van den Staat worden gevorderd.

Onafhankelijk van dit alles is op de berekening eener vermoedelijke besparing van twee millioen op de begrooting van 1854, zoo als die in de Memorie van Toelichting voorkomt, naar men meent, veel af te dingen. Al stemt men gaarne toe, dat, zoo de omstandigheden in 1854 geenen ongunstigen keer nemen, de renten die op de Staatsbegrooting voor schatkistbiljetten worden uitgetrokken zullen kunnen worden bespaard, dan moet men toch vragen, of dit evenzeer met de renten van het depôt voor muntbiljetten het geval kan zijn. Reeds vroeger is van de zijde der Kamer het verlangen geuit, dat over die renten, ten minste aanvankelijk niet worde beschikt, maar dat het bedrag daarvan worde besteed tot afkoop van het kapitaal, om daardoor het depôt te vermeerderen. Allezins afdoende redenen pleiten voor de opvolging van dit denkbeeld

Wat de *f* 150,000 betreft, die in de Memorie van Toelichting voor de in 1854 te verkrijgen vermindering van renten der staatsschuld door amortisatie in rekening worden gebragt, heeft men doen opmerken, dat werkelijk ten gevolge der vermeerdering met twee millioen van de som, bij de onlangs door de Tweede Kamer aangenomene wet voor schulddelging bestemd, op eene besparing van *f* 80,000 uit dezen hoofde te rekenen valt. Maar zoo men in de Memorie van Toelichting nu verder gaat, en nog *f* 70,000 uittrekt voor winst op renten, die door het besteden van het batig slot op de dienst van 1854 moet worden verkregen, dan stemt dit weinig overeen met het gezegde op bladz. 7 van het stuk, dat men bij onvoorziene rampen of bij het wikkelen van het Vaderland in eenen oorlog, de beschikbare sommen voor amortisatie zou kunnen besteden, om in den eersten nood te voorzien. Zoo die nood zich werkelijk openbaarde, zou, in de onderstelling der memorie, ten minste dit gedeelte van het daarvoor weggelegde verbruikt zijn.

Nog moest men, naar het oordeel der leden, wier gevoelen thans wordt medegedeeld, de volgende opmerkingen niet uit het oog verliezen.

a. Vergelijkt men de begrooting van staats-uitgaven voor 1854 met de werkelijk gedane uitgaven voor 1852, dan komt men tot de slotsom, dat onder gelijke omstandigheden, de besparing op de aangevraagde uitgaven voor het volgende jaar, behalve hetgeen van de renten der schatkistbiljetten vrijvalt, op geen hooger bedrag is te stellen, dan op *f* 700,000, doch dan blijkt tevens, dat het grootendeels de hoofdstukken van Marine en Oorlog zijn, waarop die besparing zou moeten worden verwacht, en dit nu juist laat zich wegens de duurte der levensmiddelen niet onderstellen.

b. De raming der middelen voor 1854 is, niettegenstaande de minder gunstige vooruitzigten, thans in vergelijking met de uitzigten op het einde van 1852 aanwezig, nog ruim *f* 100,000 hooger opgevoerd, dan de raming voor 1853; zij is hooger opgevoerd, niettegenstaande in de opbrengst der middelen voor 1854, ten gevolge der opheffing van de regten van invoer op granen en andere levensmiddelen, eene gaping zal ontstaan zoo niet van 5, dan toch zeker van 4 tonnen gouds.

c. De begrooting voor 1853, waarvan het eindcijfer *f* 70,074,828.31½ bedroeg, bood bij de vaststelling een overschot aan van ruim *f* 1,600,000. Begroot men daarentegen met de voorstellers zelven de vermoedelijke uitgaven voor 1854 op *f* 71,501,536 89½; neemt men daarbij, om [illegible] redenen, aan, dat, er mogten ook later sommen van meer of minder belang vrij vallen, dit cijfer niet lager kan worden gesteld, dan levert de begrooting voor het aanstaande jaar slechts een overschot op van nagenoeg *f* 200,000. Maar dan is het tevens onbetwistbaar, dat, indien, de accijns op het geslagt en het tonnegeld voor 1854 niet onder de middelen worden opgenomen, eene begrooting zal worden vastgesteld, die sluit met een vrij aanmerkelijk *tekort*.

Tegen deze beschouwingen over de staatsbehoeften voor het volgend jaar, deden eenige leden opmerken, dat men den waarschijnlijke staat van zaken te ongunstig afschilderde. Als voorbeeld voerden zij aan, dat onder de uitgaven, die, boven en behalve de op de staatsbegrooting uitgetrokkene sommen in 1854 moeten worden gedaan, teregt de bijdrage aan het fonds voor de droogmaking van het Haarlemmermeer was geteld; maar, als men daarop wees, mogt tevens niet uit het oog worden verloren, dat uit den verkoop van landerijen in het droog gemaakte Meer, reeds zeer aanzienlijke sommen in de schatkist zijn gevloeid of daarin nog verder zullen vloeijen. Van de andere zijde werd geantwoord, dat de koopprijzen der bedoelde landerijen niet in eens, maar in jaarlijksche termijnen worden betaald, en dat het daarbij in allen gevalle geene rijks inkomsten geldt, maar een deel van het kapitaal van den Staat, hetwelk bij een goed financieel beheer nooit tot bestrijding der jaarlijksche staatsbehoeften kan worden besteed, maar tot aflossing van schuld moet worden bestemd. In de Memorie van Toelichting tot het voorstel wordt dan ook die eigenaardige bestemming dezer fondsen volmondig erkend. Daarop werd echter weder aangemerkt, dat, ook indien men dit alles toegeeft, dan toch bij eene waardering van den tegenwoordigen finantiëelen toestand des Rijks, de buitengewone baten, voortvloeijende uit de renten van de onbetaalde koopprijzen der landerijen in den Haarlemmermeer-polder en de rentebesparing, die door het gebruik dezer koopprijzen tot amortisatie van schuld zal worden verworven, niet uit het oog moeten worden verloren.

§ 7. Na al deze beschouwingen over den finantiëelen toestand des rijks, heeft men getracht de vraag te beantwoorden, of het gedane voorstel op zich zelf aannemelijk is, en of daardoor het doel zal worden bereikt, dat de voorstellers, volgens de memorie van toelichting, beoogen. Twee opmerkingen werden daarbij door zeer vele leden op den voorgrond gesteld; waarvan de eene meer den vorm, de andere het wezen der zaak betreft.

Volgens het voorstel zouden bij ééne en dezelfde wet bepalingen worden gemaakt omtrent de afschaffing van een

der accijnsen, omtrent de intrekking van eene met de scheepvaart-wetgeving in verband staande belasting en omtrent eene partiële herziening van het tarief van regten van in- en uitvoer. Die zamenvoeging van drie zulke heterogene onderwerpen in ééne wet kan niet anders dan worden afgekeurd. Indien men niet moest aannemen, dat het denkbeeld om het voorstel in zijn geheel aannemelijker te maken hier van invloed is geweest, zou men zich niet kunnen verklaren dat de voorstellers tot de zamenstelling van zulk een wets-ontwerp gekomen zijn.

Van veel meer gewigt schijnt de tweede opmerking. Blijkens de memorie van toelichting tot het voorstel, zijn het de omstandigheden van het oogenblik, met name de tegenwoordige duurte der levensmiddelen, die tot dat voorstel hebben doen besluiten. Bij het ontwerpen daarvan heeft men zich door het denkbeeld laten leiden, dat er hulp moet verleend worden tot leniging van tijdelijken druk; dat die hulp spoedig gevorderd wordt; dat het ontijdig zou zijn, iets voor te stellen, hetwelk tot langdurige beraadslaging aanleiding zou geven. Nadat dit alles in de memorie van toelichting voorop is gesteld, had men moeten verwachten, zonder dat men ook dit wilde goedkeuren of aanraden, dat een geheel tijdelijke maatregel, eene schorsing bijv. van de heffing van belastingen, die meer bepaald op de eerste levensbehoeften drukken, zou zijn voorgesteld. In plaats daarvan wordt de geheele, duurzame afschaffing van twee belastingen voorgesteld, waarvan er dan nog eene is, die met den prijs der voornaamste levensbehoeften slechts in een zeer verwijderd verband staat. Om in een tijdelijk ongerief te voorzien, zouden alzoo de middelen tot bestrijding der staatsbehoeften met een aanmerkelijk bedrag verminderd, aan de behoeften van het oogenblik de toekomst onzer finantiën opgeofferd worden. Men heeft gevraagd, of dit raadzaam, of het zelfs rationeel is, en de groote meerderheid heeft die vraag niet toestemmend kunnen beantwoorden.

Uit dit oogpunt liet zich, naar veler meening, het gedane voorstel naauwelijks anders verklaren, dan dat men eene toevallige aanleiding te baat heeft genomen, om eene bres te schieten in het bestaande stelsel der accijnsen, die zooveel bijdragen tot stijving van 's lands middelen, zoodat het hier dan ook slechts den eersten stap zou gelden, die later door meerdere zou worden gevolgd; — het inslaan van eenen weg, die, zoo men 's rijks geldmiddelen niet geheel in verwarring brengen wil, tot de trapsgewijze vernietiging leiden moet van al de bestaande accijnsen en van de vervanging daarvan door directe belasting, dat is door eene inkomstenbelasting op eene groote schaal. Dien weg wenschten de bedoelde leden geenszins te betreden, omdat zij zulks strijdig achten met het wezenlijk, welbegrepen belang des vaderlands.

§ 8. Maar wat is er nu, heeft men gevraagd, van de voorgestelde afschaffing van belastingen, en wel in de eerste plaats van de afschaffing van den *accijns op het geslagt*.

De voorstellers geven te kennen, dat die accijns, volgens onderscheidene berekeningen, door elkander, aan den verbruiker tien cents het Nederlandsch pond kost, en dat dus ook door de afschaffing de prijs van het vleesch nagenoeg met dat bedrag zal verminderen. Vrij algemeen heeft men moeten erkennen, dat de narigten van deskundigen, van onderscheidene zijden ingewonnen, geenszins strekken om de aanneming van dat cijfer van 10 cents als bedrag der rijksbelastingen te regtvaardigen. Veeleer moeten de narigten er toe leiden, om den accijns op 5 cents per pond te stellen; zoodat het door den verbruiker te genieten voordeel — indien dit voordeel werkelijk door de afschaffing van den accijns voor hem te verkrijgen zal zijn — slechts de helft zal kunnen bedragen van het door den voorsteller geraamd cijfer. Men heeft de misrekening in een met zorg bewerkt stuk niet anders kunnen verklaren dan door aan te nemen, dat de voorstellers niet enkel op den rijks-accijns, maar ook op gemeentelijke opcenten het oog hebben gehad. Deze gemeentelijke opcenten komen echter hier niet in aanmerking: eensdeels omdat zoodanige opcenten in een groot deel des rijks niet geheven worden; anderdeels omdat de voorstellers tot zekere hoogte van de onderstelling uitgaan, dat de gemeenten, die thans opcenten heffen, na de afschaffing van den rijks-accijns, eene belasting op het geslagt als eigen middel zullen invoeren.

Ten betooge dat de rijks accijns op het geslagt door elkander niet meer dan 5 cents per Nederlandsch pond bedraagt, is het volgende aangevoerd:

De hoofdsom der belasting op het geslagt bedraagt, gelijk men weet: 10 ten honderd van de geschatte of aangegeven waarde van het vee, waarbij 38 opcenten en 10 ten honderd zegel over een en ander komen; zoodat geheel de rijksbelasting tot 15.2 ten honderd van de waarde klimt. Deze waarde wordt gekonstateerd in de steden door weging en toepassing van een daarvoor vastgesteld tarief, en ten plat ten lande door eigene aangifte, met bevoegdheid aan de ambtenaren tot benadering tegen vergoeding der aangegevene waarde, verhoogd met 7 pCt.

Dat bij de eigene aangifte de waarde van het vee altijd aanmerkelijk minder wordt geschat dan zij werkelijk bedraagt, vloeit uit den aard der zaak voort. Reeds de zoo evengenoemden 7 pct. speling, bewijzen, dat de aangegevene waarde minder moet zijn dan de verkoopwaarde.

Bij den tegenwoordigen prijs van het slagtvee wordt ten platten lande in Holland, als men zeer naauwgezet is of bijzonder voor benadering vreest, de waarde van eene gemeste koe van 450 pond, aangegeven op *f* 120. Slechts zeer zelden echter wordt daar de aangifte naar dien maatstaf gedaan; meestal is het aangegeven bedrag aanmerkelijk, soms een vierde minder. Neemt men echter de aangeduide som van *f* 120 als geschatte waarde van het genoemde stuk vee aan, dan bedraagt de accijns daarvan in het geheel *f* 18.22 en dus per pond niet meer dan *vier cents*.

Maar die berekening zou onjuist zijn. Niet het gewigt van het levende dier, maar het gewigt van het vleesch dat het oplevert, komt hier in aanmerking; ofschoon men ook daarbij niet vergeten moet, dat tot den afval voorwerpen behooren, die eene zeer wezenlijke waarde bezitten, zoo als de huid en het losse vet, en dat het niet te veronderstellen is, dat de huid, die soms *f* 15 à *f* 20 waarde heeft, niets hoegenaamd in den accijns zou dragen. Volgens Layton Cooke, die in *de Potters Jaarboekje* voor 1841 wordt aangehaald, staat de verhouding van het gewigt van het levend dier tot het daarvan komende vleesch, als 1 tot 0.65, met dien verstande, dat eene magere koe, netto of schoon, iets meer dan 0.60 van hare bruto zwaarte zal wegen en dat men het netto gewigt van eene gemeste koe veilig op 0.70 kan stellen. Past men dit toe op eene gemeste koe van 450 pond, waarvan sprake is, dan levert dit stuk vee 325 pond schoon op en bedraagt de accijns *f* 5.60 per 100 pond of iets meer dan *vijf en een halven cent* per pond.

Er is echter alle grond om te onderstellen, dat de rijks-accijns, die van het pond rundvleesch betaald wordt, geenszins algemeen tot dat cijfer klimt. Dit blijkt onder anderen uit de volgende opgave van de runderen en kalveren, gedurende het jaar 1852 te 's Gravenhage gewogen en veraccijnsd, waarvan de waarde berekend is naar de deswege voor die gemeenten bestaande tarieven. Bij deze opgave is van de onderstelling uitgegaan, dat het verkoopbaar vleesch slechts $^{9}/_{16}$ of 0.5625 van het gewigt van het levend vee bedraagt: eene onderstelling, die, blijkens het zoo even aangemerkte, ten minste wat de runderen van zwaarder gewigt betreft, als al te zeer in het voordeel eener hooge berekening van het bedrag van den accijns moet worden aangemerkt.

Er zijn dan te 's Gravenhage in 1852 veraccijnsd 4,663 runderen, gemiddeld elk wegende 429 pond en 243 pond verkoopbaar vleesch opleverende. De rijks-accijns bedroeg voor al die runderen te zamen *f* 55,316,68, dat is per stuk *f* 11,86½ of per pond verkoopbaar vleesch *vier cents en acht en tachtig honderdsten*. Met inbegrip van de 160 gemeente-opcenten bedroeg het totaal der belasting per stuk vee *f* 24 36½ of per pond verkoopbaar vleesch *tien cents*. Alleen dus door bijvoeging der gemeente-opcenten bereikt men, wat 's Gravenhage betreft, het in de memorie van toelichting genoemde cijfer. Daar echter de gemeentelijke opcenten op het geslagt, waar zij geheven worden, in verre na niet overal 160 bedragen, wordt ook daardoor dat cijfer nog niet volkomen geregtvaardigd.

Met opzigt tot de kalveren is het bedrag van den accijns eenigzins hooger. Er zijn in 1852 te 's Gravenhage veraccijnsd 4043 kalveren, gemiddeld elk wegende 98 pond en, altijd naar den maatstaf van $^{9}/_{16}$, aan verkoopbaar vleesch opleverende 55 pond. De rijks-accijns voor al die kalveren te zamen bedroeg *f* 13,713,76½, dat is per stuk *f* 3.39 en per pond verkoopbaar vleesch *zes cents en zestien honderdsten*. Met inbegrip der gemeente-opcenten bedroeg het totaal der belasting per kalf *f* 6.69, of per pond verkoopbaar vleesch *twaalf cents en zes en zestig honderdsten*.

Langs eenen anderen weg komt men tot een resultaat, hetwelk, wat de hoofdzaak, het bedrag van den rijks-accijns betreft, niet veel van het zoo even aangeduide verschilt. Er zijn gedurende het jaar 1852 in geheel het rijk veraccijnsd 147,247 runderen, waarvan de gemiddelde waarde bedroeg *f* 53 53. Naar die waarde heeft de accijns per rund *f* 8.13 bedragen. Stelt men nu het gemiddeld gewigt van het rund op 300 pond; neemt men aan, dat zoodanig rund 0.65 en dus zeer weinig minder dan 2/3 aan verkoopbaar vleesch oplevert, dan houdt men nagenoeg 200 pond over, en is dus het pond rundvleesch in het afgeloopen jaar, door elkander bezwaard geweest met zeer weinig meer dan *vier cents* aan rijks-accijns.

Dat deze laatste onderstelling niet ver van de waarheid afwijkt, blijkt ook daaruit, dat er tarieven in Noord-Holland bestaan, waarbij de waarde van een rund, dat bruto 300 pond weegt, gesteld is op *f* 70, zoodat de rijksbelasting daar nederkomt op iets meer dan vijf en een halven cent, en dat er weder andere plaatsen in het rijk zijn, waar, volgens de tarieven, zoodanig rund op de waarde van *f* 52 is gesteld, hetgeen den accijns daar tot vier cents doet dalen. Er zijn tarieven, volgens welke een kalf van 60 pond geacht wordt eene waarde te bezitten van *f* 14, en daar bedraagt dus de rijksbelasting van het kalfsvleesch, altijd met inachtneming van den aftrek voor afval, *vijf en een halven cent* per pond.

Nog ééne bijzonderheid komt hier in aanmerking. Volgens artt. 17 en 18 der wet omtrent den accijns op het geslagt van 22 Augustus 1822 (*Staatsblad* N°. 31), welke artikelen nog steeds van kracht zijn, wordt bij den uitvoer van eene bepaalde hoeveelheid gezouten of gerookt vleesch restitutie gegeven van den daarvoor betaalden accijns, en bedraagt de restitutie één gulden voor de 50 ponden, dat is *twee cents* per pond. Oorspronkelijk dus schijnt de wetgever het bedrag der belasting niet hooger te hebben geschat op twee cents per pond. Al is het nu, dat sedert 18[illegible] omstandigheden aanmerkelijk veranderd zijn, en een[illegible] lasting, die naar de waarde van het vee berekend wor[illegible] 1853 veel meer moet bedragen dan destijds, zou to[illegible] ongerijmd zijn te onderstellen, dat hier een verschil a[illegible] zig kan zijn als van 1 tot 5.

§ 9. Indien men alzoo moet aannemen, dat de rijk[illegible] cijns van het vleesch door elkander, in plaats van 10 sl[illegible] 5 cents per pond bedraagt, is het de vraag, of bij een[illegible] schaffing der belasting gegrond uitzigt zou bestaan, d[illegible] prijs van het vleesch met nagenoeg dat bedrag zou ver[illegible] deren. Ook dit meenen zeer vele leden ernstig te [illegible] betwijfelen.

Na de afschaffing van den accijns op het geslagt der [illegible] kens en schapen is, zoo als de memorie van toelic[illegible] zelve erkent, de prijs van het varkensvleesch nog ge[illegible] Men vreest, dat, in geval het voorstel wierd aangeno[illegible] eene soortgelijke teleurstelling het gevolg zou zijn. [illegible] vreest dit te meer, omdat men ook het voorbeeld der [illegible] schaffing van het octrooi-regt op het vee te Parijs in 1[illegible] voor zich heeft, die, gelijk men in het belangrijk gesch[illegible] van Léon Faucher over dat onderwerp lezen kan, spo[illegible] gebleken is eene opoffering van een jaarlijksch inko[illegible] van zes millioen franken geweest te zijn, zonder da[illegible] ingezetenen daardoor werden gebaat.

De mogelijkheid laat zich zeer goed onderstellen, da[illegible] uitvoer naar Engeland, die als hoofdoorzaak van den teg[illegible] woordigen hoogen prijs van het vee wordt beschouwd [illegible] de afschaffing van den accijns veeleer toe dan af zou nem[illegible] Vooral acht men het niet onwaarschijnlijk, dat na de [illegible] schaffing een sterke uitvoer van geslagt vleesch zou pl[illegible] grijpen, hetwelk veel gemakkelijker en voordeeliger te [illegible] zenden is dan levend vee. Men heeft ook hier de onder[illegible] ding eenigermate voor zich. Na de afschaffing van den [illegible] cijns op het geslagt der varkens heeft zich in eene der Z[illegible] Hollandsche gemeenten eene varkensslagterij op eene gr[illegible] schaal gevestigd, enkel met het doel van verzending [illegible] het vleesch of spek naar Engeland. Te Schiedam sch[illegible] men voor eenigen tijd met hetzelfde doel eene groote sl[illegible] terij van runderen te hebben willen vestigen, doch vo[illegible] uit hoofde van het bestaan van den accijns dat denkbeel[illegible] hebben opgegeven.

Nu zegt de memorie van toelichting wel, dat de acci[illegible] dezelfde werking doet als eene premie van uitvoer, waa[illegible] dan volgen zou, dat, als die premie opgeheven wierd, [illegible] de uitvoer verminderen zou, doch men twijfelt zeer, of d[illegible] verwachting wel geheel zou worden verwezenlijkt. Te[illegible] den accijns, die den prijs van het vee voor binnenlands[illegible] verbruik verhoogt, staan dan toch de kosten over van v[illegible] voer van het vee naar de plaats van inscheping, en [illegible] vracht op het schip of de stoomboot, waarmede de overt[illegible] plaats vindt. Van de andere zijde werd nu wel aangeme[illegible] dat die vracht uiterst gering is, zoodat zij van Harling[illegible] naar Londen thans slechts *f* 1.50 of *f* 2, en van Zwolle da[illegible] heen *f* 2 a *f* 3 bedraagt, doch men antwoordde daarop, d[illegible] deze zeer lage vrachten het gevolg zijn der mededingi[illegible] tusschen ondernemingen van vervoer, die elkander tot [illegible] ken prijs willen verdringen, en dat die lage vrachten d[illegible] hoogst waarschijnlijk geen stand zullen houden. Indi[illegible] men wel onderrigt is, zijn de kosten van vervoer van v[illegible] naar Engeland over Rotterdam thans, alles zamengenome[illegible] wel zoo hoog, dat daardoor het bedrag van den accijns vo[illegible] een groot deel wordt gecompenseerd, en er dus zeer wein[illegible] van de zoogenaamde premie van uitvoer overblijft.

Sommige leden voegden er nog bij, dat het eene dwali[illegible] is, de tegenwoordige hooge prijzen van het vee uitsluite[illegible] aan den sterken uitvoer naar Engeland toe te schrijve[illegible] Die uitvoer houdt reeds sedert eenige jaren aan, en to[illegible] dagteekenen de buitengewoon hooge prijzen eerst van [illegible] laatste maanden, zoodat zij veeleer met de hooggestege[illegible] boter- en kaasprijzen dan met iets anders in verband mo[illegible] ten worden gebragt. De middenprijs van het rundvlees[illegible] is, volgens eene daarvan medegedeelde opgave, in 185[illegible] veel minder geweest dan in het tijdperk van 1846 tot e[illegible] met 1850.

Deze onderscheidene beschouwingen bleven van de zij[illegible] der voorstanders van het voorstel niet onbeantwoord. [illegible] zou, meenden zij, dan toch wel een onbetwistbare stelreg[illegible] der wetenschap zijn, dat het belaste voorwerp zoo ve[illegible] duurder wordt, als de daarop drukkende belasting b[illegible] draagt. De ijverigste voorstanders der accijnsen hebben d[illegible] meermalen zelven erkend, door te beweren, dat de accij[illegible] zich in den prijs van het veraccijnsde voorwerp *verbergt*.

Het is dus, naar dit gevoelen, onbetwistbaar, dat zoo[illegible] na de afschaffing eener belasting de prijs van het bela[illegible] voorwerp stijgt, daarvoor andere oorzaken bestaan, die b[illegible] het in stand houden der belasting evenzeer zouden hebbe[illegible] gewerkt, en derhalve dan den prijs van zoodanig voorwer[illegible] nog zooveel hooger zouden hebben doen rijzen.

(*Het vervolg en slot in de Courant.*)

Te Amsterdam bij C. L. van Langenhuysen, Drukker en Uitgever.